

Täysistunto

Torstai 13.2.2025 klo 16.00—19.23

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.23.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.00) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (18.00—19.23).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sisäministeri Mari Rantanen
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys Euroopan roolista Ukrainan sodan lopettamisessa (Antti Lindtman sd)

Suullinen kysymys SKT 7/2025 vp

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Eurooppaa haastetaan tänään monesta suunnasta. Yhdysvaltain uusi presidentti näyttää hylänneen maan aiemmat Ukraina-kannat ja on nyt aloittanut keskustelut Venäjän valtionjohdon kanssa ilmiselvästi ilman yhdessä sovittua linjaa Ukrainan tai EU:n kanssa. Ensikomentit valitettavasti viittaavat siihen, että kansallisesta olemassaolostaan taistelevaa Ukrainaa oltaisiin pahimmillaan myymässä hyvin periaatteettomalla tavalla: tavalla, jossa väkivaltainen hyökkäys palkittaisiin alueuuvutuksilla. Kaikkien eurooppalaisten ja aivan erityisesti pienten maiden edustajien on syytä ottaa selkeä kanta tällaisiin kaupankäynteihin. Arvoisa pääministeri, mikä teidän arvionne on tilanteesta? Onko hallitus ollut yhteydessä Yhdysvaltain viranomaisiin tilanteen johdosta, ja onko ilmoitettu Suomen tuki Ukrainalle ja maan itsemääräämisoikeudelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan oikea ja tärkeä kysymys tässä vakavassa ajassa. Tämä on historiallinen aika, ja siinä ajassa eletään vielä historiallisia hetkiä.

Eilen todella oli puhelu Yhdysvaltain uuden presidentin Donald Trumpin ja Putinin välillä. Tässä tapahtui juuri se, mitä me olemme pitkään odottaneet tai ajatelleet sen tulevan, eli Trump avaa keskustelun ja tekee pelinavauksen siitä, miten Ukrainaan saadaan aselepo ja rauha, mikä sinänsä on hyvä tavoite. Mutta nämä ensimmäiset keskustelut ovat olleet Ukrainan kannalta, Euroopan kannalta ja Suomen kannalta huolestuttavia. Me valtioneuvostona ja ulko- ja turvallisuuspoliittinen johto ollaan oltu tiiviisti yhteydessä keskenämme mutta sen lisäksi myöskin meidän liittolaisiin, meidän kumppaneihin, Euroopan unioniin, myöskin yhteyksiemme kautta Yhdysvaltoihin.

Me tuemme Ukrainaa. Ukrainan rauhaa ei voi sopia ilman Ukrainaa, eikä Eurooppaan voi rakentaa rauhaa ilman Eurooppaa. Tämä on meille aivan selkeää. Uskon, että tämä sali jakaa tämän täysin, ja tämän puolesta [Puhemies koputtaa] teemme töitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

16.03 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille vastauksesta. Varmistan vielä, että sanoitte, että Suomesta on oltu yhteydessä Yhdysvaltoihin.

Tässä tilanteessa on tärkeää, että Suomi ilmoittaa selkeästi kantansa ja sen, että sen Ukrainan tuki -politiikka on ennallaan. Kaikissa tapauksissa nyt nähty pakottaa meidät kokoamaan rivit Euroopassa. Euroopan on nyt puolustettava arvojaan ja etujaan, ja se vaatii ennen kaikkea yhtenäistä esiintymistä. Euroopan on puhuttava nyt yhdellä äänellä oikeudenmukaisen rauhan puolesta, ja se vaatii sitä, että Ukrainaa kuunnellaan ja Ukraina osallistuu

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

oman kohtalonsa päätöksentekoon, ja Euroopan asioista voidaan päättää vain pöydissä, joissa Eurooppa itse on mukana.

Arvoisa pääministeri, tämä nyt viime vuorokausina ja aiemmin tapahtunut vaatii EU:lta pikaista kannanmuodostusta ja päättäväistä esiintymistä. Oletteko valmis esittämään EU-johtajien ylimääräistä huippukokousta, joka kutsuttaisiin koolle mahdollisimman nopeasti jo ensi viikon lopulla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.05 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtmanin nuotit ovat tässä aivan oikeat. Itsekin totesin niin, että Ukrainan rauhaa ei voi sopia ilman Ukrainaa, ja Euroopan pitää olla näissä pöydissä mukana.

Aamuinen yhteydenottoni komission puheenjohtajaan oli ensinnäkin kysymys siitä, miten Eurooppa toimii, miten me pysäytämme tämän kehityksen, jossa meidän yli keskustellaan. Näitä keskusteluja on käyty, ja tämän vuoksi aion myöskin huomenna osallistua Münchenin turvallisuuskonferenssiin. On sovittu tärkeitä tapaamisia EU:n päämiesten kanssa, myös von der Leyenin, ja tämä ajatus on valmistelussa, että me vaadimme Eurooppa-neuvostoa kokoontumaan ylimääräiseen kokoukseen. Se olisi tässä tilanteessa oikea ratkaisu. Se osoittaisi sen, että Eurooppa on tosissaan, Eurooppa muodostaa yhtenäisen kannan, ja sieltä se kanta pitää saada ulos.

Meillä pitää olla positio. Ei riitä pelkästään se, että me sanomme, että Eurooppaa pitää kuunnella, vaan pitää kertoa, mitä meillä on sanottavana. Se on voimakas tuki Ukrainalle ja Euroopan turvallisuudesta huolehtiminen, myös Suomen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

16.06 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että pääministeri kertoi tästä aktiivisuuden suuntaamisesta Euroopan unioniin ja sen toimieliiniin, ja ylipäänsä EU:n vaikutusvaltaiset kanavat Trumpin hallintoon kaipaavat vahvistusta ja vaikutusmahdollisuuksia sitä kautta.

Mutta sitten on tämä toinen reitti. Yhdysvallat ei kuitenkaan ole yksinvaltainen maa, vaikka välillä siltä vaikuttaakin. Senaatilla ja edustajainhuoneella on myöskin vaikutusmahdollisuuksia silloin kun ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisiä kysymyksiä on asialistalla. Onko hallitus pystynyt tai aikooko se rakentaa suurempia yhteyksiä myös tänne kongressin puolelle, että sitäkin kautta Suomelle tärkeitä näkemyksiä saadaan paremmin perille, kun Suomella on tämän Ukrainan kysymyksen ohella esimerkiksi DCA-sopimuksen täytäntöönpano hyvin tärkeänä kysymyksenä lähiaikoina esillä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.07 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. Me ollaan oltu Suomessa viisaita yli vaalikausien siinä, että meillä on ollut hyvin tiiviit yhteydet Yhdysvaltoihin, kongressiin, molempiin puolueisiin. Sitä on tehty viime vaalikauden aikana, Nato-prosessi oli siitä hyvä esimerkki. Sitä on vaalittu tämän vaalikauden aikana, eduskunnan keskeiset valiokunnat ovat vierailleet Yhdysvalloissa. Me hyödynnämme näitä suhteita täysimääräisesti, ja eikö niin: me teemme niitä yli hallitus—

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

oppositio-rajojen. Tämä on meidän yhteinen asia. Ja tätä yhteistä asiaa vahvistaaksemme minun on tarkoitus kutsua ensi viikolla myöskin parlamentaarinen keskustelu turvallisuustilanteesta, jotta voimme jakaa yhteistä tilannekuvaa ja vielä vahvistaa yhdessä ajatusta niistä keinoista ja polusta, jotka meillä Suomena tässä on.

Mutta nyt on aivan oleellinen asia se, että me saamme Euroopan yhdentymään tässä asiassa. Suomi on kertonut määrätietoisesti koko tämän kolmen vuoden ajan, että Ukraina pitää tukea enemmän ja vahvemmin ja että eurooppalaista puolustusta pitää vahvistaa. Nämä samat viestit ovat edelleen voimassa — täysin voimassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.08 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kun seuraa keskustelua, niin vaikuttaa valitettavasti siltä, että Yhdysvallat on ehkä omissa lähtökohdissaan enemmänkin neuvotteluissa myötäilemässä Venäjän tavoitteita, ja keskustelua käydään todellakin Euroopan yli ja ilman että me, jotka olemme täällä Euroopan mantereella, olisimme siinä keskustelussa mukana. On erittäin hyvä kuulla, että pääministeri on ollut yhteydessä komission johtoon ja on myöskin vaatimuksia yhteisestä huippukokouksesta. Valitettavasti Euroopan unioni on tässä kysymyksessä ollut liian heikko, ja sitä yhteistä linjaa on todellakin haettava.

Voimapolitiikalla ei valtioiden rajoja voida liikutella, ja se viesti, mikä meidän pitää pystyä välittämään, on yhtenäinen viesti niin Yhdysvaltoihin, Venäjälle kuin Ukrainaan. Toivonkin, pääministeri, jos voitte vielä todeta kaikille kotikatsojille, jotka tätä lähetystä seuraavat: mikä se Suomen linja on Ukrainan tulevaisuudesta ja ennen kaikkea Euroopan turvallisuuden takaamiseksi? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.10 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen, kiitos tärkeästä kysymyksestä.

Ukrainan osalta kaikki lähtee siitä, että rauhansopimuksen jälkeen Ukraina on itsenäinen maa ja suvereeni maa, joka voi jatkaa tiellään kohti Euroopan unionin jäsenyyttä — on muuten meidän yhteinen tehtävämme saada Ukraina mukaan Euroopan unioniin —, ja että Ukraina voi hakea halutessaan Naton jäsenyyttä. Nämä ovat ne keskeiset lähtökohdat, joista minusta pitää huolehtia ja siitä, että se rauha myöskin turvataan Ukrainalle, kun tulitauko on saatu aikaan, kun rauhansopimus on saavutettu.

Meidän täytyy olla selkeitä. Meidän täytyy muistaa myöskin oma arvomme, Euroopan arvo. Meitä on lähes puoli miljardia. Me ollaan Yhdysvaltojen tärkein kauppakumppani. Me ollaan Yhdysvaltain tärkein turvallisuusliittolainen. Meidän pitää vaalia myöskin suhdettamme meidän tärkeimpään liittolaiseen Yhdysvaltoihin, mutta meillä pitää olla oma mielipide, meillä pitää olla oma näkemys. Meidän pitää pitää huolta ukrainalaisten asiasta mutta myöskin, kuten sanoin aikaisemmin, Suomen turvallisuudesta, koska nämä laajemat turvallisuusjärjestelyt, joista Putin kertoo haluavansa puhua, herättävät meissä suomalaisissa huonoja ajatuksia.

Suomen turvallisuuden takaaminen tässä ratkaisussa on meille itsellemme aivan keskeinen asia samalla tavalla kuin se, että meidän täytyy huolehtia Ukrainan hyvästä rauhansopimuksesta, hyvistä ehdoista. Me ollaan pidetty huolta meidän puolustuksesta, me ollaan

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Euroopan unionin jäsen, ja me ollaan liitytty Nato-jäseniksi. [Puhemies koputtaa] Me ollaan rakennettu meidän turvallisuus näihin elementteihin. Pidetään niistä kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.11 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todistammeko tässä parhaillaan hyvin raadollista suurvaltaintressien pohjalta tapahtuvaa muiden päiden ylitse kävelyä? Tehdäänkö kuitenkin virhe, jos arvioidaan presidentti Trump arvaamattomaksi suurvaltajohtajaksi, vai onko hän itse asiassa johdonmukaisempi kuin luulemme-kaan? Onko tässä mahdollisesti taustalla itse asiassa se globaali hegemoniakamppailu, minkä Trump on todennut tapahtuvan Kiinan kanssa, ja tässä lyödään ikään kuin kiilaa Kiinan ja Venäjän väliin meidän eurooppalaisten kustannuksella? Korostaako tämä itse asiassa sitä, minkä te tässä sanoittekin, että jos pahimmillaan Trump estää Ukrainan Nato-jäsenyyden, niin tämä Euroopan unionin jäsenyys tosiasias-
sa tulee paljon merkittävämmäksi kuin kuvittelemme-
kaan ja meidän pitäisi johdonmukaisesti tukea sitä, että tähän koheesio-
turvallisuutta kantavaan Euroopan unioniin Ukrainalla on pääsy?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.13 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä Trumpin toiminnassa me olemme varmasti kaikki nyt nähneet sen, että hän tekee kovia pelinavauksia ja sitten lopputulema on sillä suunnalla mutta ei ehkä niin kova. Vaikka nyt puhutaan todella vakavista, suurista kysymyksistä, millä viittaa Trumpin ja Putinin keskusteluihin, niin silti minä myöskin tässä tilanteessa kehotan rauhallisuuteen ja malttiin. Tämä tulee olemaan erittäin pitkä prosessi, tämä Ukrainan rauhan tie, ne kaikki ratkaisut siihen liittyen: turvatakuut, rauhanehdot, eurooppalaiset päätökset, Yhdysvaltojen ja Euroopan yhteistyö, Naton kehittyminen. Haluan antaa myöskin malttia ja sen verran rauhoittavaa viestiä, että tämä on pitkä tie, mitään tässä ei ole vielä päätetty. Väärällä jalalla ehkä lähti, ja lähtikin, liikkeelle, mutta meidän täytyy pitää huolta siitä, että se lopputulema on oikeassa suunnassa.

On selvää, että Yhdysvaltojen intressit ovat koko ajan enemmän Kiinassa, Tyynenmeren alueella. Me olemme tämän tienneet. [Puhemies koputtaa] Siksi Suomi on vaatinut vahvempaa eurooppalaista puolustusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto, olkaa hyvä.

16.14 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hyvä, pääministeri, että lähдете Münchenin turvallisuuskokoukseen — nyt se on varmaan tärkeämpi kuin koskaan.

Eilen kuulimme Yhdysvaltain puolustusministeri Pete Hegsethin lausunnon, jossa hän toisaalta ikään kuin katkaisi Ukrainan Nato-haaveet ja toisaalta sitten näytti vihreää valoa alueluovutuksille, ja näytti, että mentiin jo edellä sinne neuvottelujen lopputuloksiin tai annettiin periksi aivan keskeisistä asioista. Euroopalle tässä näyttäisi jäävän jälleenrakentajan rooli, Ukrainan aseellisen vahvistamisen rooli, EU-jäsenyyden tukeminen, turvatakuiden järjestäminen. Miten näette tulevaisuudessa EU:n roolin Ukrainan tukijana? Mitä myöskin Eurooppa voisi tässä tilanteessa tehdä enemmän?

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.15 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan tässä ja nyt jo välittömästi minusta Euroopan viestin pitää olla se, että me tuemme Ukrainaa sekä aseellisesti että taloudellisesti siihen asti, kunnes rauha on saavutettu. Me halutaan edelleen, että eurooppalainen viesti on se, että me tuemme Ukrainaa. Me vahvistettaisiin sillä tavalla Ukrainan asemaa rauhanneuvotteluissa, myöskin siellä rintamalla, ja tämä on mielestäni välttämätöntä.

Aivan päivänselvää on se, että Eurooppa joutuu kantamaan ja Euroopan pitää kantaa isompi rooli myöskin Ukrainan rauhanturvaamisesta jatkossa, mutta se, mihin se muotoutuu, on sitten pitkien neuvotteluprosessien kysymys. Me ollaan tiedetty se, että Yhdysvallat vetäytyy joka tapauksessa vähemmälle Euroopassa. Nyt se vain tapahtuu, ja se on ehkä ikävä kuulla, mitä olemme itse ennustaneet täällä monta kertaa. Meidän pitää kantaa vastuumme. Siksi meidän täytyy rakentaa eurooppalaista puolustusteollisuutta, eurooppalaista kykyä, jotta me voimme puolustaa itseämme ja Ukrainaa, joka edustaa meidän arvojamme ja joka on osa länttä. Ja mitä tulee Ukrainan muuhun tukeen, niin Euroopan [Puhemies koputtaa] ja Suomen siellä mukana pitää ottaa iso rooli, niin kuin me olemme jo tehneet, Ukrainan jälleenrakentamisessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

16.16 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus on varmasti tässä salissa meille kaikille se asia numero yksi. Oli tärkeä kuulla jälleen pääministerin toistavan sen, että Suomi tukee Ukrainaa, Ukrainasta ei voi sopia ilman Eurooppaa. Suomi on hoitanut oman leiviskänsä turvallisuudesta huolehtimisessa erinomaisesti. Hallituksen toimien keskeisenä punaisena lankana on edelleen se, että varautumista vahvistetaan jatkuvasti.

Nyt viime päivinäkin nähty alleviivaa sitä, että Euroopan on väistämättä toimittava yhdessä, otettava enemmän vastuuta omasta turvallisuudestaan. Puheista on päästävä yhä vahvempiin tekoihin. Se tarkoittaa myös Euroopan mailta nykyistä suurempaa taloudellista panostusta puolustukseen ja turvallisuuteen. Muuta vaihtoehtoa ei ole. Kysyn: miten Suomi tätä tavoitettamme aikoo edistää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.17 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä maailmantilassa... Tässäkin on käyty hyvää keskustelua. Jokainen ymmärtää nyt sen varmasti, että Euroopan on vahvistettava omaa puolustustaan kahdesta syystä: Yhdysvaltojen suuri rooli Euroopan turvallisuuden takaajana tulee nyt vähenemään merkittäväällä tavalla tai ainakin vähenemään. Samaan aikaan Venäjä ei ole muuttunut mihinkään siitä aggressiivisesta naapurimaansa kimppuun käyvästä maasta, joka kolme vuotta on hyökännyt, sotinut, pommittanut, tappanut. Se ei ole muuttunut. Näistä syistä meidän Euroopassa on pakko panostaa ja paljon.

Me ollaan hoidettu meidän omaa leiviskää. Sekään ei riitä, saati se, että osa on tehnyt vielä paljon vähemmän kuin on sovittu. Nyt tämä täytyy nostaa uudelle tasolle, ei ole mitään muuta vaihtoehtoa. Ja se vaatii niin suuria resursseja, että meidän täytyy toimia

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

kansallisella tasolla. Me joudutaan rahoittamaan meidän puolustusta paljon enemmän tulevien vuosien ja vuosikymmenen aikana, ja me tarvitaan myöskin Eurooppaa, jotta me pystymme tähän. Yhteistä eurooppalaista rahoitusta tarvitaan, mutta meidän ehtomme on siinä se, että sitä eurooppalaista rahoitusta käytetään siellä, missä Eurooppaa puolustetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

16.18 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua seuraa, niin elävästi tulee mieleen Yhdysvaltojen vetäytyminen Afganistanista. Se tapahtui hyvin lyhyessä ajassa, ja me kaikki tiedämme, mikä on maan kohtalo tällä hetkellä. Ukrainalle toivottavasti kohtalo on toisenlainen, ja jokainen meistä toivoo, että tämä prosessi olisi pitkä ja ennen kaikkea oikeudenmukainen, aivan kuten täällä pääministeri totesi. Se ei missään nimessä voi olla yksipuolinen myönnytys, kuten me tällä hetkellä näemme Yhdysvaltojen viesteistä, ja se yksipuolinen myönnytys on tässä kohtaa nimenomaan Venäjälle.

Ukraina on viimeisen kolmen vuoden aikana taistellut läntisen demokratian puolesta, ja nyt, hyvä hallitus ja kaiken kaikkiaan Euroopan unioni ja kansainvälinen yhteisö, meidän täytyy puolustaa Ukrainan oikeuksia. Tässä kohtaa emme tarvitse enää mantraa, vaan todella niitä konkreettisia tekoja, ja vielä kerran pääministeri kysyn teiltä: miten arvioitte aidosti Suomen sekä Euroopan unionin tosiasiallisia mahdollisuuksia tällä hetkellä näissä rauhanneuvotteluissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.20 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaanpa rehellisyyden kautta oikein kunnolla, niin juuri tällä hetkellä, juuri tässä hetkessä, Eurooppa on sivussa. Mutta Eurooppa on varautunut neuvotteluihin ja valmistautunut niihin, ja nyt se paikka pitää ottaa. Se, millä se paikka otetaan, on se, että Eurooppa kerää joukot koolle ja asettaa tavoitteet, osallistuu neuvotteluihin ja kertoo, mitä mieltä me ollaan ja mitä me halutaan ja mikä on meidän roolimme. Jos meidän äänemme ei kuulu, niin ei sitä kukaan silloin kuulekaan, eli meidän täytyy tehdä itsemme kuulluiksi. Minusta sen pitää lähteä liikkeelle, ja se on lähtenyt nyt, ja sitä pitää vahvistaa huomenna Münchenin kokouksen yhteydessä, ja sitä pitäisi vahvistaa yhteisellä, vahvalla viestillä Eurooppa-neuvostosta.

Mutta yhden asian haluan sanoa myöskin, sen, että ei tämä tilanne mikään toivoton kuitenkaan ole. Ukrainalla on vahva armeija, ja se on kolme vuotta puolustautunut Venäjää vastaan. Euroopan talous on kymmenen kertaa Venäjän talouden kokoinen, ja Venäjän talous kärsii merkittävästi meidän pakotteistamme. Me pystymme, jos me haluamme, ja nyt on aika Euroopan herätä. [Krista Kiuru: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.21 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme Suomena Euroopassa siitä poikkeuksellinen maa, että tuemme Ukrainaa yli puoluerajojen vankasti. Ukrainan asia on meidän, ja tätä viestiä olemme toistaneet kolme vuotta. Olemme toistaneet myös, että rauhaa ei neuvotella Ukrainan ja Euroopan ohi, mutta nyt tilanne

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

näyttää suoraan sanoen karmivalta. Trumpin hallinnon aikakautena käy selväksi, että ehdot rauhalle asettavat Yhdysvallat ja Venäjä, ja pöydällä ovat sekä Ukrainan alueet että luonnonvarat. Pääministeri Orpo, miten Suomi aikoo huolehtia siitä, että Ukrainan ja Euroopan ohi ei neuvotella ja ettei Ukraina jää yksin Venäjän ja Euroopan väliin epävarmuuden tilaan? Voisiko kenties yhä tiiviimmällä pohjoismaisella [Puhemies koputtaa] yhteistyöllä olla tässä paikkansa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.22 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Honkasalon asiat ovat juuri oikeat. Meidän pitää tehdä vielä enemmän. Meidän pitää vahvistaa se tieto ukrainalaisille, eurooppalaisille ja maailmalle, että me tuemme Ukrainaa ja autamme niin paljon kuin on tarvis, niin kuin me on tehty, ja me jatkamme sitä. Ja jos tarve vaatii ja jos Yhdysvallat vähentää, meidän täytyy Eurooppana olla valmiit tukemaan vielä lisää. Me toimimme eri foorumeilla tässä, suoraan kahdenvälisesti Ukrainan kanssa, sen lisäksi Euroopan unionin kautta, järjestöjen kautta ja sitten vielä eri maaryhmissä, joista nimenomaan mainitsemanne pohjoismainen yhteistyö on merkittävin, mutta sen lisäksi myöskin Nordic—Baltic-yhteistyö, Pohjoismaat—Baltian maat -yhteistyö, on ollut erittäin merkittävää. Me yhdessä, Baltian ja Pohjolan maat, ollaan muistaakseni Yhdysvaltojen jälkeen toiseksi suurin Ukrainan tukija. Pidetään tästä kiinni. Pidetään huolta siitä, että me saamme kaikki mukaan. Kyllä jokaisen Euroopassa pitäisi nyt herätä tähän tilanteen vaikeuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.23 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan asia on ollut poikkeuksellisen väkevästi meidän kaikkien suomalaisten yhteinen, eikä ihme, sillä se on pienen maan elinehto, että kansainvälinen järjestys perustuu lakiin ja se perustuu sääntöihin eikä voimapolitiikkaan ja suurvaltojen sopimuksiin.

Nyt viikonloppuna Müncheniin kokoontuu maailman ulkopolitiikan kärkikaarti. Kamottavalla tavalla tulee mieleen historian sopimus Münchenistä 1938, jolloin suurvallat sopivat, että natsi-Saksa saa Tšekkoslovakian sudeettialueet. Tästä Münchenistä ei saa tulla historian toisintoa. Eurooppalaisten johtajien on tehtävä selväksi, että Ukrainaa ei jaeta eikä sen itsemääräämisoikeutta loukata.

Pääministeri, on erinomainen asia, että harkitsitte uudelleen osallistumistanne Münchenin turvallisuuskokoukseen. On myös erinomainen asia, että kerroitte, että tullette järjestämään parlamentaarisen kokouksen, jossa jaatte puolueille tietoa ja omia näkemyksiänne. Olisi tärkeää, että tämä keskustelu tuotaisiin myös tänne eduskunnan suureen saliin, jotta voisimme jälleen kerran uusintaa meidän yhtenäisen tukemme Ukrainalle [Puhemies koputtaa] ja sääntöpohjaiselle järjestykselle. Pääministeri, oletteko valmis antamaan asiasta pääministerin ilmoituksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.25 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämä meidän Suomen yhtenäisyys tässä asiassa, sekä Ukrainan tukemisessa että näkemyk-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

sessämme Suomen puolustuksesta, sen järjestämisestä ja turvallisuudesta, on ihan kaikki kaikessa, ja se on sellainen arvo, että sitä kannattaa vaalia. Vaikka joistain asioista ollaan välillä rajustikin eri mieltä, niin nämä asiat yhdistävät. Siksi parlamentaarinen työ tämän asian äärellä on erittäin viisasta. Olemme ilman muuta valmiit käymään keskustelun eduskunnassa laajasti tässä, ja olen henkilökohtaisesti valmis eduskunnan puhemiehistön kanssa keskustelemaan siitä, millä tavalla ja milloin tämä olisi järkevää järjestää. Tässä asiassa kaikki käy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

16.26 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, ymmärrän todella hyvin tämän, että ilman muuta me tuemme Ukrainaa, mutta näinä aikoina mielestäni ei tule myöskään unohtaa kotipesää. Meille varmasti on täysin selvää, että emme voi luovuttaa Leopardjamme tai Hornetejamme Ukrainaan, vaikka siellä kova tarve olisi. Oletteko ollut yhteydessä meidän läheisimpiin Nato-maihin — Viro, Latvia, Liettua, Puola, Ruotsi, Norja — esimerkiksi Pohjois-Suomen turvallisuuden takamiseksi? Ja olisiko mielestänne tässä vaiheessa jo hyvä lähteä nostamaan bkt-prosenttia turvallisuuden nimissä erilaisiin hankintoihin armeijan suhteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.26 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niemen kysymys on aivan oikea, eli pidetään huolta siitä, mikä on se meidän puolustuksemme ja turvallisuutemme peruspilari, eli vahva kansallinen puolustus.

Me ollaan oltu vuosikymmenet viisaita siinä, että siitä ei ole tingitty. Silloinkin kun muualla hanskat tippuivat, niin Suomessa eivät, ja se on ollut meille kaikki kaikessa. Pidetään siitä huolta, mutta sen lisäksi me olemme Nato-jäseniä ja liittokunta tuo meille suojaa. Vaalitaan Natoa ja rakennetaan sitä Suomen Nato-jäsenyyttä. Ja siinä aivan oleellinen kysymys on se, miten Suomen puolustus Naton jäsenenä järjestetään, ja silloin pohjoismainen yhteistyö, toki muutkin liittokunnat, on aivan oleellista. Esimerkiksi Pohjois-Suomessa rakennetaan tällä hetkellä Suomen puolustusta yhdessä reunavaltioksi ilmoittautuneen Ruotsin kanssa. Tehdään erittäin tiivistä yhteistyötä.

Me vahvistetaan meidän puolustustamme koko ajan, tehdään hankintoja, ja tosiasia on se, että Suomen puolustusmenoihin käyttämä prosentti tulee kasvamaan tulevina vuosina. Käydään tätä asiaa parlamentaarisesti läpi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

16.28 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, te aivan oikein puhutte yhteisestä Euroopasta. Olette aivan oikein puhunut yhteisistä investoinneista, tehnyt hyvää työtä koko Euroopan alueella, mutta toki on pakko olla rehellinen: vaikka tekisimme nyt mitä, se vie aikaa, mittasuhteet ovat Euroopalle aivan valtavat. Totesitte myös aivan oikein, että pitää tiivistää yhteistyötä Pohjoismaiden kanssa entisestään. Iso-Britannia on keskeinen kumppani, kuten kaikki muutkin todelliset ystävämme, ja niitä kyllä Suomella on.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Mutta pitkässä juoksussa toki meidän pitää pystyä kehittämään omaa talouttamme, olla teknologisesti edelläkävijä, jotta me voimme investoida, jotta me voimme vahvistaa eurooppalaista, pohjoismaista ja omaakin turvallisuuttamme. Miten te aiotte nyt Euroopan unionin tasolla vahvistaa tätä taloudellista, teknologista ja turvallisuuden kokonaisuutta, [Puhemies koputtaa] ja millä konkreettisilla tavoilla me saamme sadat miljardit nyt liikkeelle, [Puhemies koputtaa] jotta me pystymme olemaan kilpailukykyisiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.29 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin nyt alkaneelle kaudelle Suomella on kaksi keskeistä tavoitetta, ja ne ovat turvallisuus ja kilpailukyky. Ne menevät aika lailla käsi kädessä. Ei ole turvallisuutta, jos ei ole kilpailukykyä eli rahaa rahoittaa. Vahvistetaan kilpailukykyä kaikin mahdollisin keinoin, mutta keskityn hetkeksi tähän puolustusteollisuuteen ja sen nostamiseen.

Me teimme aloitteestani kirjeen Euroopan investointipankin mandaatin laajentamisesta siihen, että investointipankki, joka on maailman suurimpia pankkeja, voi rahoittaa jatkossa laajasti puolustusteollisuutta. Me tarvitaan sitä, jotta me saadaan yksityinen raha liikkeelle ja aidosti niitä puolustusteollisuuden tehtaita, tuotantolaitoksia, uutta teknologiaa rakentavia yrityksiä Eurooppaan. Meillä Suomessa on tässä erinomaiset lähtökohdat, joten tällä voidaan myöskin suomalaista työllisyyttä parantaa samalla, kun tuotamme tarvittavaa puolustusmateriaalia. Nammo, Patria ilmoitti juuri kaupoista Sloveniaan, Saksan-kauppaa viime viikolla. TNT-tehdas lähtee hallituksen myötävaikutuksella Poriin. Nokia suuntaa paljon huomiotaan tällä hetkellä puolustusteollisuuteen. [Puhemies koputtaa] Tämä on meille myöskin kasvun paikka. Koska joku ne joka tapauksessa tekee, [Puhemies koputtaa] niin miksemme me tekisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.30 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Vain pari tuntia aiemmin istuimme Eduskuntatalossa A-siivessä kokoushuoneessa vastapäätä Mariupolin puolustajaa, joka Mariupolin kaaduttua oli istunut yli kaksi vuotta venäläisten sotavankeudessa. Kuulimme, miten miehitetyillä alueilla Ukrainassa Venäjä terrorisoi, vainoaa, tappaa ja kiduttaa siviilejä. Se on järkyttävä muistutus siitä, mikä on se hinta, joka nyt on näissä neuvotteluissa pelissä.

Yhdysvaltain johdon ilmoittamat kannat Ukrainan suhteen ovat erittäin huolestuttavia tietysti Ukrainalle, koska näillä pelimerkeillä ei maahan oikeudenmukaista rauhaa ole mahdollista saada. Mutta ne ovat huolestuttavia myös koko Euroopalle, koska jos Venäjää ei pysäytetä Ukrainan rajalle, niin me löydämme sen joltain toiselta rajalta hyvin pian. Tämä meillä Suomessa ymmärretään hyvin, ja tämä ymmärretään Euroopassa varsin laajalti, mutta näyttää, että sitä ei ymmärretä Yhdysvalloissa. Pääministeri Orpo, miten voimme vakuuttaa yhdysvaltalaiset siitä, mitä kaikkea on pelissä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.32 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkynen tärkeä puheenvuoro muistuttaa siitä, mitä sen sanan ”sota” takana on, kun me

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

puhumme täällä näistä isoista asioista. Se on hirvittävää kärsimystä. Satojatuhansia kuolleita, miljoonissa ehkä, lapsia, naisia, viattomia ihmisiä, kouluja, sairaaloita pommitettu ja tuhotaan. Tämä on se sodan hirveä kuva, ja siksi rauhan aikaansaaminen on kaikki kaikessa. Ja myöskin se, että me saamme kaikki ymmärtämään, mitä sillä tavoitellaan — sitä, että tappaminen loppuu ja että se on pysyvää.

Mitä me teemme tämän eteen, on se, että me käytämme kaikkia niitä kanavia, joita hallituksella on ja eduskunnalla on ja mitä suomalaisilla järjestöillä on, miten me voimme toimia globaalien järjestöjen kautta ja Euroopan unionin kautta ja saada ihmisten silmät avautumaan sille, mitä hirveää siellä tapahtuu. Eikä pelkästään siellä, vaan myöskin muilla sotatantereilla.

Siksi sen rauhan kestävyys on kaikki kaikessa, ja jälleen kerran sen muistuttaminen, että se, joka siellä tällä hetkellä tuhoaa, hyökkää ja tappaa, pitää pysäyttää. Ja siksi sen rauhan pitää olla sellainen, että Venäjä pysähtyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

16.33 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tässä vaikeassa tilanteessa on äärimmäisen arvokasta, että me tässä salissa pystymme kaikista sisäpolitiikan kiistoistamme huolimatta olemaan yhtenäisiä tässä Ukrainalle, Suomelle ja koko Euroopalle aivan elintärkeässä kysymyksessä. Kiitos pääministerille myös siksi, että olette kutsunut tämän parlamentaarisen kokouksen. Jos koskaan, niin nyt tarvitaan yhtenäisyyttä. Kiitos myös aktiivisuudesta EU:ta kohtaan. EU tarvitsee nyt uutta johtajuutta.

En aina ole aivan kaikesta samaa mieltä edustaja Honkasalon kanssa, mutta tästä pohjoismaisen yhteistyön merkityksestä olen täsmälleen samaa mieltä. Me muodostamme yhtenäisen arvoyhteisön, meille kaikille on elintärkeää pitää kiinni sääntöpohjaisesta järjestelmästä. Voisitteko, pääministeri Orpo, vielä vähän enemmän avata — kun me tiedämme, että olemme yhdessä Pohjoismaissa vahvempia kuin yksinään — missä kaikissa foorumeissa ja millä eri tavoilla me voimme tehdä yhteistyötä, [Puhemies koputtaa] jotta saamme koko Euroopan mukaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.34 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa sen, että tämä pohjoismainen yhteistyö on arvokkaampaa kuin koskaan. Meillä on varmaan ollut näin tapana sanoa, mutta nyt niille sanoille on katetta. Me ollaan turvallisuusympäristössä samassa tilanteessa, ja se yhdistää. Me ollaan tänään kaikki Naton jäseniä, ja se yhdistää meitä kaikkia. Se, että me toimimme tällä hetkellä kaikilla yhteiskunnan eri osa-alueilla yhdessä, on kyse sitten liikenteestä, puolustuksesta, energiaky-symyksistä tai Itämeren alueen meriliikenteen turvaamisesta, on aivan kaikki kaikessa. Näen tämän myöskin sellaisena turvan linnakkeena Suomelle, jos maailman tilanne menisi jotenkin aivan sekaiseksi, ja siksin meidän pitää tätä vaalia.

Mutta me toimimme myöskin hyvin aktiivisesti Euroopan unionin sisällä pohjoismaisella ryhmällä, ja me ollaan vahvistettu sitä työtä hyvin tiiviillä yhteistyöllä Baltian maiden kanssa, ja siihen työhön on otettu mukaan myöskin Puola, joka on osoittanut itse suurta kiinnostustaan. Meillä on erittäin vahva asema Euroopan unionissa ja sen päätöksenteossa,

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

ja kun me ollaan samanmielisiä ja meillä on samanlaisia tavoitteita, [Puhemies koputtaa] niin se myöskin näkyy EU:n päätöksenteossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.35 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kaikessa koko ajan ja joka päivä täytyy muistaa, että se on nimenomaan Venäjä, joka rikkoo räikeästi kansainvälistä oikeutta ja YK:n peruskirjaa, ja se on nimenomaan Ukraina, joka taistelee oman suvereenisuutensa puolesta, jota kohtaan nämä rikkomukset ovat tapahtuneet. Sen takia tämä on niin absoluuttisen selvää, että kaikessa, kannoissa ja kaikessa, mitä Eurooppa tekee, meidän on nyt puolustettava nimenomaan Ukrainan oikeutta päättää omasta kohtalostaan.

Mutta nyt samaan aikaan, niin kuin tässä keskustelussa tuli hyvin selväksi, on se hetki, jolloin Euroopan pitää kasvaa nykyistä isommaksi ja tulla yhteen ja tiivistyä. Ja kyllä näyttää siltä, että Eurooppa vaatii myös enemmän omaa suorituskyyä, enemmän omaa toimintakykyä.

Miten arvioitte nytten näitä kuukausia eteenpäin tässä? Toivottavasti tämä ylimääräinen huippukokous saadaan aikaiseksi. Miten näette lähikuukaudet, mitä Euroopan pitää tässä nyt ajatella uusiksi, tässä uudessa tilanteessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.37 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäinen, mikä pitää tehdä ja ajatella uusiksi, on se, että tässä nyt uudessa, viimeisessä tilanteessa Euroopalla pitää olla yksi vahva ääni, positio neuvotteluihin, näkemys siitä, millaista rauhaa yhdessä Ukrainan kanssa rakennetaan.

Seuraava on se, että meidän täytyy jatkaa sitä työtä entistä päättäväisemmin, että me vahvistamme eurooppalaista puolustusta niin, että me emme koskaan ole siinä tilanteessa, että me olisimme sen varassa, tuleeko joku muualta meitä auttamaan, koska me pystymme siihen. Me pystymme rakentamaan niin vahvan eurooppalaisen kyvykkyyden, että joidenkin vuosien päästä me tiedämme, että me voimme hoitaa tämän itsekin, koska viime kädessä meidän täytyy Eurooppana pystyä huolehtimaan omasta turvallisuudesta ja jokaisen jäsenmaan turvallisuudesta, jokaisen Euroopan unionin kolkkan turvallisuudesta.

Nämä kaksi asiaa ovat ylitse muiden, se selkeä näkemys Ukrainan rauhanneuvotteluihin, vahva oma kanta, ja sen lisäksi oman puolustuksen turvaaminen.

Ja ehkä sanon vielä kolmantena sen, että vaikka on niin, että Yhdysvallat aiheuttaa tällä hetkellä suuria huolia, [Puhemies koputtaa] niin samaan aikaan meidän pitää pystyä vaalimaan ja korjaamaan meidän suhdettamme [Puhemies koputtaa] ja vahvistamaan liittolaissuuttamme Yhdysvaltoihin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys ikääntyneiden palveluista (Antti Kurvinen kesk)

Suullinen kysymys SKT 8/2025 vp

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.38 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Näissä äsken kuvatuissa maailman myrskyissä Suomi pärjää parhaiten, kun meillä on omat asiat kunnossa, maa on yhtenäinen ja kaikista pidetään huolta. Suomi ikääntyy vauhdilla yhteiskuntana. Elämme hopeamyrskyn keskellä, ja sehän on pääosin myönteinen asia. Olemme sillä tavalla kehittäneet maatamme, että eliniänodote on pidentynyt ja useimmat eläkeläiset elävät vuosikymmenten terveen, aktiivisen elämän, mutta jokaisella ikääntyneellä tulee se hetki, jolloin tarvitsee palveluita, tarvitsee apua ja tukea. On sydäntäsärkevää se, että entistä useampi ikääntynyt suomalainen sanoo, että oma ikääntyminen pelottaa ja pelottaa se, miten minulle käy, kun ikäänny.

Arvoisa pääministeri, teidän hallituksenne on tehnyt erittäin mittavat säästöt hyvinvointialueille ja sosiaali- ja terveystalouteen. Ne näkyvät myös vanhuspalveluissa: lähipalvelut karkaavat, palveluja on karsittu. Keskusta on tutustunut teidän lainsäädäntösuunnitelmaanne, ja odotimme parannuksia ikäihmisten palveluihin. Mitään lakiesitystä ei ole tulossa, ja aiommekin sen vuoksi jättää välikysymyksen [Puhemies koputtaa] arvokkaasta ikääntymisestä ja vanhusten palveluista. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Kysyisinkin nyt pääministeriltä ja hallitukselta: [Puhemies koputtaa] miten te takaatte riittävän rahoituksen ikäihmisten palveluihin? [Ben Zyskowicz: Mikä yllätys! — Jani Mäkelä: Kuinka te kehataatte?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisältönsä puolesta kysymys ehkä on enemmän osoitettu ministeri Ikoselle, mutta pääministerikin voi sitä sen jälkeen halutessaan kommentoida. — Olkaa hyvä, ministeri Ikonen.

16.40 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tietysti osa kysymyksistä kohdentui varmasti vielä ministeri Juusolle, joka ei tänään ole paikalla, näiden palveluitten osalta, mutta vastaan tähän rahoituksen puoleen.

Ajattelen itse, että meidän tehtävämme nimenomaan on turvata hyvinvointialueitten rahoitus, ihmisten tärkeitten sosiaali- ja terveystalouteen rahoitus — ei vain tässä hetkessä, vaan tämä hallitus katsoo myös pidemmälle tulevaisuuteen, niin että tämä meidän järjestelmämme kestää myöskin tulevaisuudessa.

Jos me katsomme sitä ihan tämän vuoden talousarvion valossa, niin meillä tänä vuonna valtion talousarviosta karkeasti kolmasosa menee hyvinvointialueille, 26,2 miljardia. Siinä on kasvua viime vuoteen 2,2 miljardia. Nämä ovat meille kaikille tuttuja lukuja, ja ne on täällä monta kertaa sanottu, mutta ne kuvaavat sitä, että kyllä näihin palveluihin satsataan. Samaan aikaan me myöskin uudistamme palveluita, niiden tekemisen tapoja, jotta ne ovat myöskin sillä tavalla kestäväällä tavalla tuotettuja, että se rahoitus riittää myöskin niihin. Mutta kyllä meidän pääviestimme on, että ihmisistä pidetään huolta ja arvokas vanhuus tulee turvata tässä Suomessa.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

16.41 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hoitotyön ammattilaisista on pula. Tämän olette toki hallituksessa tunnistaneet. Ministeri Satonen kävi rekrytoimassa hoitajia Aasiasta, ja ministeri Juuso totesi, että emme selviä ilman ulkomailta Suomeen töihin tulevia hoitajia. Samaan aikaan hallitus leikkaa rajusti sosiaali- ja terveyspalveluista hyvinvointialueilta ja hoitajia joudutaan irtisanomaan. Tämä tilanne, minkä hallitus on maahan luonut, on todella ristiriitainen.

Hallitus on myös lakkauttanut aikuiskoulutustuen, joka mahdollisti monelle lähihoitajalle kouluttautumisen sairaanhoitajaksi. On perustettu myös valtiosihteeri Rissasen vetämä työryhmä etsimään tälle aikuiskoulutustuelle korvaavia malleja. Työryhmä sai työnsä myös valmiiksi, mutta sen jälkeen ei ole kuulunut mitään. Kysynkin ministeri Satoselta: missä vaiheessa saamme eduskuntaan esityksen [Puhemies koputtaa] aikuiskoulutustukea korvaavasta mallista, joka edistää työntekijöiden saamista niille aloille, [Puhemies koputtaa] joissa heistä on pula?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.42 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tähän aikuiskoulutustukeen tulee, niin meidän sovimme, tai täällä budjetissa on päätetty, että 10 miljoonaa on käytössä nimenomaan sosiaali- ja terveysalalle ja opetuslalle ja se kohdistuu pääosin sosiaali- ja terveysalalle. Pääosin se kohdistuu nimenomaan siihen, että lähihoitajasta voisi opiskella sairaanhoitajaksi. Ajatus on nimenomaan se, että se opiskelu olisi mahdollisimman pitkälle mahdollista työn ohessa. Mutta sitten se varmaan edellyttää jonkun verran myös harjoitteluja ja muita, niin että me haettaisiin siihen sentyypistä mallia, että työnantaja antaisi mahdollisuuden opiskella. Ja kun tälle henkilölle annettaisiin mahdollisuus opiskella, niin sitten työnantaja saisi korvausta siitä, että hän antaa tämän mahdollisuuden ja palkka juoksee. Siihen osallistuisivat työnantaja ja myöskin valtio. Tämäntyypistä mallia olemme Jotpan kanssa kehitelleet, [Antti Kurvisen välihuuto] mutta puoliväliriihessä voimme saada sitten vielä tarkempia vastauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.43 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on purkanut hyvinvointialueiden normeja, muun muassa hoitomitoitusta ja hoitotakuuta, mutta samaan aikaan on viety hyvinvointialueilta rahat, kaikki laskennallinen hyöty, niin että itse asiassa talous on tiukentunut hyvinvointialueilla. Moni ikääntyvä ihminen miettii, että kun talous on viety näin tiukalle, niin silloin kun tarvitsen hoivaa, saanko sitä, vai käynnistyykö mummoralli, eli viedään hoivapaikkaan satojen kilometrien päähän. Se ei ole inhimillistä. Meidän pitää kyetä yhteiskuntana lupaamaan, että silloin kun ikäännyin, hoivapaikka löytyy läheltä kotoa tai läheisiä. [Mauri Peltokangas: Ettekö te tehneetkään inhimillistä ratkaisua?] Jos lainsäädännössä on ongelmia tältä osin, sitä pitää muuttaa. Sitä varten meidät on valittu tänne, sitä varten hallitus on valittu tänne.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Talouspolitiikan arviointineuvostokin [Oikealta: Tyhjä paperi!] toivoi ja ilmoitti, että hallituksen olisi viisasta antaa vähän hengähdystaukoa hyvinvointialueille talouden laittamiseksi kuntoon. Nyt kysynkin ministeri Ikoselta: onko hallitukselta tulossa tällä vaalikaudella jotain helpotusta hyvinvointialueiden rahoitukseen vai jos aikoo saada malttia ja järkevää ratkaisua, onko ainoa keino äänestää [Puhemies koputtaa] tulevissakin vaaleissa keskustaa? [Naurua — Eduskunnasta: Hyvä kysymys! — Ben Zyskiewicz: Sovitaan, että samoin kuin viime vaaleissa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.45 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ei taida voida hallituksen puolesta antaa äänestys suosituksia. Meillä varmasti jokaisella olisi erilaisia äänestys suosituksia.

Mutta jos me palaamme tähän rahoituskokonaisuuteen. Tähän kysymykseen olen kertaalleen täällä vastannut, että me emme ole järjestelmää tai lainsäädäntöä muuttamassa tästä alijäämien kattamisvelvoitteen pidentämisestä, [Antti Kurvinen: Miksi ette?] vaan meillä on siinä lainsäädännössä näitä muita mekanismeja, joilla turvataan tätä tilannetta. Eli tällä hetkellä tuetaan alueita ja kehitetään sitä ohjausta, viedään enemmän sellaista aluekohtaista ohjausta, koska meidän alueitten tilanteet ovat hyvin erilaisia. Osa alueista on pääsemässä ylijäämäisiin tuloksiin, ja osalla alueista taas sitten haasteet ovat suurempia — me menemme syvemmin näiden alueiden tueksi. Että sitä haetaan. Ja sitten jos näyttää siltä, että palvelut lähtevät vaarantumaan, niin meillä on mekanismeja. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Tilanne on vakava jo nyt!] Viime kädessä voimme käynnistää arviointimenettelyn. Siellä on lisärahoituksen mekanismi. Alueilla on myöskin yleiskatteinen rahoitus, jonka sisällä he voivat itse suunnata tätä rahoitustaan. Kyllä me olemme tukena alueille, mutta tämä yleinen lainsäädäntömekanismin muutos ei ole se oikea ratkaisu tässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

16.46 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varautumista, turvaa ja turvallisuutta on tosiaan myös se, että suomalaiset voivat luottaa julkisiin palveluihin, siihen, että tukea ja apua saa silloin, kun sitä tarvitsee. Valitettavasti tämä tunne on nyt kovin monella suomalaisella heikentynyt: [Ben Zyskiewiczin välihuuto] luottamus siihen, että apua saa silloin, kun tarvitsee. Kyllä tässä on taustalla se tosiasia, että valitettavan moni suomalainen, esimerkiksi moni suomalainen ikäihminen, jonottaa tällä hetkellä aivan liian pitkään tarvitsemiinsa palveluihin, [Mauri Peltokankaan välihuuto] ja sen taustalla taas on se tosiasia, että hallitus valitettavasti on valinnut kohdistaa leikkauksensa suurelta osin nimenomaan hyvinvointialueiden palveluihin ja rahoitukseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Keskusta teki jonotusjärjestelmän!]

Kysynkin vielä kertaalleen, [Hälinää — Puhemies koputtaa] ministeri Ikonen: kun myös talouspolitiikan asiantuntijat ovat nyt suositelleet, että alueille kannattaisi antaa lisää aikaa ja joustoa taloutensa sopeuttamiseen, ja tiedämme, että se on inhimillisestä näkökulmasta tärkeää, niin miksi hallitus nyt niin järeäpäisesti [Puhemies koputtaa] pitää kiinni tästä ja pakottaa alueet pakkotahtisiin säästöihin?

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.47 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mietin, kuinka päin tämän sanoisin: Rahoitusmalli on myöskin pidettävä ennakoitavana, ja kun osa alueista on pääsemässä tähän tavoitteeseen, niin se, että me korjaisimme koko järjestelmää lainsäädännön tasolla, tarkoittaisi sitä, että alueet myöskin pehmentäisivät sitä omaa tekemistään. On siis arvioitu, että tällä olisi isoja kustannusvaikutuksia myöskin siinä, jos sitä alijäämän kattamisvelvoitetta pidennettäisiin ihan valtion tasolla. Tässäkin mielessä on järkevää, että me koitamme saada palveluitten toiminnan [Antti Kurvinen: Haluatteko keskittämistä?] ja sisällöt ja palvelut kehitettyä niin, että se rahoitus riittää myöskin tulevaisuudessa.

Eli meidän ratkaisumme on täsmätoimet siinä, että me näemme, että rahoitusmallissa on sisällä niitä mekanismeja, joilla korjataan niitten alueitten rahoitusta ja tilannetta, jotka eivät muuten selviä, ja muuten me lähdemme sinne ihmisten palveluihin ja uudistamme niitä ja haemme sitä kautta ratkaisuja siihen, että ihmiset saavat niitä palveluita. Siellä on pistemäisiä ongelmia. Hyvinvointialueet korjaavat myöskin niitä, ja on todella tärkeää tunnistaa, mitkä palvelut eivät toimi, ja hakea niihin myöskin ratkaisuja. Eli toimitaan siellä toiminnan puolella, ja sitten rahoitusmalli toimii, ja siellä on niitä mekanismeja jo olemassa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys asunnottomuuden poistamisesta (Atte Harjanne vihr)

Suullinen kysymys SKT 9/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä. Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.49 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Maanantaina Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA kertoi, että asunnottomuus on kasvanut ensimmäistä kertaa yli kymmenen vuoteen. Asunnottomia oli vuonna 2024 miltei 400 enemmän kuin edellisellä vuonnalla. Kunnat kertovat syyksi kohtuuhintaisen asumisen puutteen, korkeat elinkustannukset ja leikkaukset sosiaaliturvaan. Ihmisillä ei siis ole varaa kattoon pänsä päälle.

Yhteys hallituksen politiikkaan on selvä. Olette rajanneet tukia, leikanneet toimeentuloa, leikanneet asumisneuvonnastakin. Nyt kasvava joukko ihmisiä on ilman asuntoa. Hallitusohjelmassa on hyviä tavoitteita asunnottomuudesta. Kiinnostava havainto kuitenkin on, että asunnottomuuden vähentämisessä erittäin onnistuneeksi osoittautunutta asunto-ensin-periaatetta ei mainita erikseen hallitusohjelmassa, toisin kuin edellisen hallituksen ohjelmassa.

Kysynkin vastaavalta ministeriltä: Onko asunto ihmisoikeus? Oletteko sitoutuneet asunto-ensin-periaatteeseen? Mitä teette, jotta asunnottomuus poistetaan sen sijaan, että se kasvaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

16.50 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos edustaja Harjanteelle hyvästä ja tärkeästä kysymyksestä. Totta on, että valitettavasti asunnottomuus nyt pitkään jatkuneen laskun jälkeen on noussut. Onneksi pitkäaikaisasunnottomuus, eli tavallaan se asunnottomuuden kova ydin, on edelleen laskenut. Se on hyvä uutinen, vaikka taloudellinen tilanne on pitkään ollut heikko.

Taustalla on todellakin tunnistettu monia tekijöitä. Yhtenä sellaisena — jota tässä ei ehkä ääneen ole sanottu, mutta olemme havainneet sen, kun meillä on ollut tällainen ryhmä, jossa on ollut kaupunkeja ja hyvinvointialueita — on ollut se, että kun on tapahtunut tämä eriytyminen kaupunkien ja hyvinvointialueiden palveluiden ja lakisääteisten palveluiden välillä, niin tässä on ollut tällainen väliinputoajatilanne. Eli kaikista niistä palveluista, joita ehkä aiemmin on pystytty ohjaamaan kaupungin sisällä, nyt osa kuuluu hyvinvointialueille ja osa kaupungeille. Tähän nyt puutummme sillä, että meillä on ohjelma, josta olen ensimmäisen rahoituserän myöntänyt, viisi ja puoli miljoonaa euroa kaupunkien ja hyvinvointialueiden yhteistyöhön yhdeksän suurimman kaupungin alueilla, joilla valtaosa asunnottomistakin on. Tällä ohjelmalla pyrimme nyt löytämään uusia keinoja siihen, [Puhemies koputtaa] että asunto kaikille löytyisi, ja olemme edelleen sitoutuneet tähän asunto ensin -periaatteeseen, [Puhemies koputtaa] joka Suomessa on pitkään toiminut. [Eva Biaudet: Hyvä vastaus, kiitos!]

2.4. Suullinen kysymys asunnottomuuden poistamisesta (Jessi Jokelainen vas)

Suullinen kysymys SKT 10/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja samaan aihepiiriin liittyen edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa puhemies! Asunnottomuus on kääntynyt Suomessa nousuun ensimmäistä kertaa 11 vuoteen. Katuasunnottomuus on kasvanut vuoden aikana 50 prosenttia, ja uutena asunnottomien ryhmänä ovat pienituloiset ihmiset, joilla ei ole päihdeongelmaa. Suomen suurimmat kaupungit nimeävät kasvaneiden asunnottomuuslukujen pääasialliseksi syyksi kohtuuhintaisten asuntojen puutteen, sosiaaliturvan heikennykset sekä korkeat elinkustannukset.

Tutkitusti tehokkaimmat keinot torjua asunnottomuutta ovat muun muassa panostukset ennalta ehkäisyyn sosiaaliturvan ja saavutettavan asumisen kautta. Näin ollen hallituksen tavoite lopettaa pitkäaikaisasunnottomuus ja kahdeksan miljoonan euron kertapanostus siihen on lähinnä performatiivista ja hukkaan heitettyä rahaa. Pääministeri Orpo, miten ajatelite varmistaa asunnottomuuden loppumisen, jos samanaikaisesti toisella kädellä leikkaatte tehokkaimmista asunnottomuuden torjunnan keinoista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

16.52 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan juuri tähän syyhyn, jota kaupungit ovat raportoineet yhdeksi asunnottomuuden kasvamisen syyksi, eli tämä kohtuuhintaisten asuntojen puute: Meillä on 400 000 ARA-tuettua asuntoa Suomessa ja noin vajaa 4 000 asunnotonta. Pidän kyllä hyvin kummallisena, jos tästä asuntokannasta ei löydetä asuntoja asunnottomille, ja silloin katse kohdistuu totta kai myös meidän kaupunkien omistamiin yhtiöihin ja siihen, miten siellä tehdään asukasvalintaa. Tämän lisäksi Vuokralaiset on itse asiassa raportoinut juuri siitä, että hädät ovat kasvaneet erityisen paljon ARA-kannasta.

Tässä mielestäni nyt kaikkien meidän, jotka täällä olemme myös kaupunkipoliitikkoja, kannattaa kysyä, hoitavathan meidän omat yhtiöt myös tätä tärkeää tehtävää eli asunnottomuuden poistamista siten, että siellä asukasvalinnassa keskitytään tarjoamaan asuntoja erityisesti heille, jotka sitä tarvitsevat, [Matias Mäkynen: Asuntoja ei ole! — Välihuutoja] ja myös niin, että erityisesti näissä asumismuodoissa, joita yhteiskunta voimakkaasti tukee, voidaan tarjota niitä palveluita ja toisaalta edesauttaa sitä, [Puhemies koputtaa] ettei häättöihin jouduttaisi niin helposti. [Välihuutoja]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys työn verotuksen keventämisestä (Janne Heikkinen kok)

Suullinen kysymys SKT 11/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä. Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.54 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! Kotitalouksien ostovoima kohenee kestävästi vain talouskasvun, tuottavuuden vahvistamisen sekä matalamman verotuksen kautta. Siitä syystä Orpon hallitus keventää työssäkäyvien verotusta puolella miljardilla. Kaikkien alle 8 000 euroa tienaavien palkansaajien verotus kevenee. Kokonaisveroasteemme ei tällä hallituskaudella kiristy. Pitkäaikainen tavoitteemme on kokonaisveroasteen ja erityisesti työn verotuksen keventäminen. Tätä ahkeruuteen kannustavaa linjaa on jatkettava. Arvoisa ministeri Purra, millä kaikin tavoin hallituksen politiikka kohentaa ihmisten ostovoimaa ja keventää verotusta? [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.55 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siitä huolimatta, että hallitus on joutunut ottamaan käyttöön myös tulopuolen sopeutusta tässä vaikeassa julkisen talouden tilanteessa erityisesti arvonlisäverokannan nostojen kautta, niin meidän verolinjamme ehdottomasti tähtää sinne alenevalle uralle. Kokonaisveroaste tällä hallituskaudella ei nouse siitä, minkä me saimme syliimme edelliseltä hallitukselta, siitä huolimatta, että teimme merkittäviä sopeutustoimia, ja tämä onkin viisasta politiikkaa. Ei ole järkevää verottaa enemmän sitä, mitä haluamme lisää, eli tässä tapauk-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

sessä taloudellista kasvua, joka perustuu työn tekemiseen, uusiin työpaikkoihin ja yrittämiseen.

Hallitus on kohdentanut veronalennuksia erityisesti pieni- ja keskituloisten suuntaan, työn tekemiseen. Toisaalta olemme laskeneet esimerkiksi liikkumisen verotusta, millä on myös positiivinen vaikutus kotitalouksien ostovoimaan ja ylipäättänsä siihen, minkä verran rahaa on käytössä. Tällä hetkellä tätä politiikkaa tukevat myös alaspäin menevät korot, selvästi hidastunut inflaatio, ja kaikki tämä [Puhemies koputtaa] tukee palkansaajan ostovoimaa ja mahdollistaa kasvavan kulutuksen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys digilaitteiden käyttämisestä kouluissa (Pia Sillanpää ps)

Suullinen kysymys SKT 12/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä. Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Yhdenkään lapsen kasvu tai kehitys ei kärsi, jos hän käyttää vähemmän digilaitteita koulupäivän aikana. Yhdenkään alakoululaisen kaveripiiri ei kapene, jos välitunneilla tuijotellaan luurien sijaan vaikkapa toisia silmiin. Onkin mahtavaa, että eduskuntaan on nyt saatu esitys puhelinten käytön rajoituksista koulussa. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Tämä on merkittävä askel oikeaan suuntaan. [Petri Honkonen: Mikään ei muutu! — Ben Zyskowiczin välihuuto] Juuri tätä olemme perussuomalaisen toimesta ajaneet jo kauan. Nyt käyttöä oppitunneilla rajoitetaan, mutta välitunnit olisivat toistaiseksi jäämässä koulujen järjestyssäännöissä linjattaviksi. Ruotsissa on tarkoitus ulottaa rajoitukset välitunneillekin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisen mielestä etenkin pienten lasten aivoille pitäisi tarjota mahdollisuus kehittyä ilman kännyköitä koko koulupäivän ajan. Kysynkin opetusministeriltä: millä kaikilla keinoilla Suomi pysyy kehityksen etulinjassa myös digiviisauksessa? [Eduskunnasta: Mites vanhustenhoito?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.57 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Meillä on jaettu huoli oppimistuloksista, siitä, että lapset ja toki me aikuisetkin luemme yhä vähemmän, että meillä kaikilla on parantamista vaikka keskittymiskyvyn suhteen. Aikuisten osalta se on enemmän sitä, että me otamme itseämme niskasta kiinni, mutta nuorten osalta meillä on velvollisuus pyrkiä tarjoamaan heille sellainen oppimisympäristö ja sellainen ympäristö, jossa on aikaa ja mahdollisuutta keskittyä, lukea, oppia. Ihan kuten sanoitte, kouluissa tämä tilanne paranee nyt huomattavasti ensi syksystä lähtien, kunhan esitys eduskunnassa hyväksytään. Uskon vakaasti siihen, että se tulee näkymään myöskin oppimistuloksissa.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Toinen puoli on sitten välitunnit. Nostitte hyvin esille sen, miten kasvokkain tapahtuva viestintäkin on tärkeätä, että puhumme toisillemme, kannamme senkin kautta vastuuta siitä, mitä itse sanomme. Ja itse toivon kyllä, että koulut ottavat laajasti käyttöön tämän mahdollisuuden rajoittaa käyttöä myöskin välituntien aikana, tunnistaen toki sen, [Puhemies koputtaa] että meillä on erilaisia kouluja, erilaisia tilanteita, alakouluja, yläkouluja. [Puhemies koputtaa] Tietty joustavuus on hyvä, kuten se, ettemme liiaksi aseta rasitteita myöskään kunnille. [Puhemies: Kiitoksia!] Mutta koko spektri on hyvä harkita ottaa käyttöön.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys lasten ja nuorten harrastusten maksuttomuudesta (Mika Poutala kd)

Suullinen kysymys SKT 13/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä. Edustaja Poutala, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 Mika Poutala kd: Arvoisa puhemies! Ensi viikolla käsittelemme tässä salissa kulttuuripoliittista selontekoa. Selonteossa linjataan muun muassa, että kulttuuri on jokaisen oikeus. Harrastamisen Suomen mallilla pyrimme puolestaan tekemään harrastamisesta jokaisen lapsen ja nuoren perusoikeuden. Malli on myös tärkeä osa tavoitettamme saada kaikenikäiset suomalaiset liikkumaan enemmän.

Tutkimustulokset puhuvat jo nyt sen puolesta, että malli tosiaan lisää harrastamisen yhdenvertaisuutta eli mahdollistaa harrastamisen heillekin, joilla harrastusta ei ennestään ole. Yli 20 000 koululaisella ei olisi mahdollisuutta harrastaa ilman näitä maksuttomia ryhmiä. Pienituloisissa perheissä maksuttomuus on tärkein syy osallistumiselle.

Arvoisa puhemies! Kysyn tiede- ja kulttuuriministeri Talvitietä: onko harrastamisen Suomen mallista tulossa se menestystarina, jota toivomme, ja edistääkö se osaltaan jokaisen oikeutta kulttuuriin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

17.00 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Harrastamisen Suomen mallin osalta vastaan kulttuurin puolesta, muuten sitten ministeri Bergqvist vastaa siitä kokonaisuudesta.

Yhtenä osana tätä mallia ovat tosiaan kulttuuriharrastukset. Niitä on paikallisesti edistetty monipuolisesti. Niissä myös tärkeä rooli on kunnilla ja erilaisilla toimijoilla. Opetus- ja kulttuuriministeriössä on parhaillaan taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistus. Siinä on tavoitteena se, että me pystytään saavutettavuutta ja saatavuutta taiteen perusopetuksessa lisäämään, koska tavoite on se, että yhä useammalla lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus päästä myös taideharrastusten pariin. Siinä näen, että tällä harrastamisen Suomen mallilla on tärkeä osa.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Ensi viikolla tosiaan käydään keskiviikkona keskustelu täällä salissa myös kulttuuripoliittisesta selonteosta, [Puhemies koputtaa] jossa on kaksi keskeistä asiaa: kulttuuri kuuluu kaikille, [Puhemies koputtaa] ja se on jokaisen oikeus. Näen tärkeänä myös, että hallitus ei ole säästänyt [Puhemies koputtaa] kulttuurissa tästä lasten kulttuurista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 209/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. [Hälinää] — Ja pyydän käymään muut keskustelut jossakin muualla kuin tääl-
lä istuntosalissa, kiitos. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Keskustelu

17.02 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (esittelypuheenvuoro): Arvoi-
sa puhemies! On suuri kunnia olla tässä tänään. Kyse on ensimmäisestä lähetekeskustelus-
tani tiede- ja kulttuuriministerin tehtävässä. Olen valmis kuulemaan eduskuntaa ja vastaa-
maan kysymyksiinne.

Aihe on tärkeä. Tänään käydään lähetekeskustelu Suomen Akatemiaa koskevasta halli-
tuksen esityksestä. Esitys on annettu eduskunnalle viime vuoden lopussa, ja sen tavoittee-
na on vahvistaa Akatemian strategista toimintaa, selkeyttää organisaation rakennetta ja an-
taa uusia työkaluja tutkimusturvallisuuden parantamiseksi Suomessa.

Suomen Akatemia on maamme tärkein tieteen ja tutkimuksen rahoittaja ja alan asian-
tuntijaorganisaatio. Sen päätehtävänä on rahoittaa uutta tietoa tuottavaa tutkimusta, kritee-
rinä kansainvälisesti arvioitu tieteellinen laatu.

Esityksessä ehdotetaan nykyisen tutkimusinfrastruktuurikomitean muuttamista toimi-
kunnaksi. Sen tehtävät ja nimittämiskäytännöt vastaisivat Akatemian muiden toimikun-
tien tehtäviä ja nimittämiskäytäntöjä. Muutoksella on tarkoitus selkeyttää ja yksinkertais-
taa Akatemian hallinnon rakenteita.

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi toimikuntien ja strategisen tutkimuksen neuvos-
ton puheenjohtajien läsnäolo- ja puheoikeus hallituksessa. Muutoksen tarkoituksena on
vahvistaa Akatemian hallituksen strategista työtä, joka painottuu laajakantoisiin ja periaat-
teellisesti merkittäviin kysymyksiin. Akatemian muiden toimielinten tehtävänä on valita
rahoitettavat hankkeet Akatemian hallituksen linjaamien periaatteiden mukaisesti. Akate-
mian hallinnon rakennetta ja toimielinten tehtäviä on viime vuosina muutettu tavalla, joka
turvaa sen hallituksen, muiden toimielimien ja hallintoviraston välistä monipuolista tie-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

donkulkua. Akatemia on lisäksi suunnitellut uuden tutkimuspoliittisen yhteistyöryhmän perustamista, jonka tehtäväksi tulee tukea sen hallitusta toimielinten työn yhteensovittamisessa. Yhteistyöryhmä tarjoaa myös hallituksen, toimikuntien ja strategisen tutkimuksen neuvoston jäsenille mahdollisuuden vapaaseen ajatustenvaihtoon. Olenkin kannustanut Akatemiaa jatkamaan tätä työtä.

Arvoisa puhemies! Tästä hallituksen esityksestä on käyty etukäteen myös aktiivista julkista keskustelua liittyen esitettyihin muutoksiin tutkimusturvallisuuden vahvistamiseksi. Olen huomioinut tämän keskustelun ja esitetyt huolet tieteen vapaudesta.

Eduskunnalle annetussa esityksessä todetaan pykälätasolla, ettei Suomen Akatemian toiminta saa jatkossa olla ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden, Suomen kansainvälisten velvoitteiden tai Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa. Säännöksen tavoitteena on varmistaa, että Suomen Akatemian myöntämällä tutkimusrahoituksella tehtävä tutkimus ja sen tulokset eivät päätyisi käyttöön, joka voisi vaarantaa Suomen huoltovarmuutta, kriisivalmiutta tai turvallisuutta.

Kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä saatetaan esimerkiksi sijoittaa tutkimuslaite Suomen rajojen ulkopuolelle. Saatamme siis viedä rajojemme ulkopuolelle teknologiaa, joka sisältää pakotteiden alaista ja geopolitiittiseen jännitteeseen liittyvää teknologiaa. Moni tutkimusinfrastruktuuri itsessään on niin sanottua kaksoiskäyttöteknologiaa, jota voidaan käyttää paitsi harmittomaan siviilikäyttöön myös sotilaallisesti monenlaiseen harmiin ja pahaan.

Tämä on tärkeä viesti ja muutosvoima yliopistojen suuntaan: tunne kumppanisi, huolehdi turvallisuudesta. Vastaavia muutoksia on tehty myös esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa ja Alankomaissa. Suosituksen tutkimusturvallisuudesta on antanut myös Euroopan unionin neuvosto. Tällä hetkellä olemme liian suojattomia ja keinomme puuttua turvallisuusriskeihin tai rajoittaa niitä ovat hitaita tai jopa puutteellisia. Suomessa tieteen, ylimmän opetuksen ja taiteen vapauden turvaa meidän perustuslakimme. Se on kaiken pohjalla niin toiminnassa kuin lainvalmistelussa. Nyt käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä ei rajoiteta tutkimuksen tai tutkijoiden vapautta valita omat tutkimusaiheensa ja kysymyksenasettelunsa. Otan kuitenkin tieteen vapaudesta ja sen toteutumisesta esitetyt huolet vakavasti. Sellaista tilannetta ei saa muodostua, jossa lain soveltaminen muodostuisi liian haastavaksi tai eteen tulisi sellaisia tulkintatilanteita, joissa tieteen vapaus tulisi loukatuksi.

Tämä keskustelu osoittaa myös sen, miten suuri merkitys yksittäisillä termeillä ja sanoilla on. Näissä on oltava tarkkana. Pidän käytyä julkista keskustelua tärkeänä ja olen edeltäjäni tavoin sitä mieltä, että lakiesityksen sanamuotoja on hyvä tarkentaa. Tämän vuoksi opetus- ja kulttuuriministeriö on pyynnöstäni jo toimittanut sivistysvaliokunnalle lausunnon, joka sisältää uuden pykälämuotoilun. Uusi muotoilu olisi, että Suomen Akatemian tehtävien hoitaminen ei saa olla ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Pykälän muutos ei muuta esityksen alkuperäisten tavoitteiden toteutumista. Alkuperäinen esitys ei sekään mahdollistaisi puuttumista tutkimusaiheisiin tai sisältäisi muita tieteen vapautta rajoittavia elementtejä. Lain soveltamisen kannalta pidän kuitenkin tärkeänä, että pykälästä saadaan mahdollisimman selkeä ja sellainen, että huoli tiedeyhteisössä väistyy. Muutoksesta huolimatta esityksellä tavoitellut tutkimusturvallisuutta vahvistavat mekanismit ja työkalut edelleen toteutuisivat.

Vaikka meillä tutkimusturvallisuus on hyvällä tasolla, emme saa olla liian sinisilmäisiä. Meillä vallitsee laaja yhteiskunnallinen yhteisymmärrys siitä, että uusia työkaluja erilais-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

ten tieteeseen ja sen rahoitusjärjestelmiin kohdistuvien väärinkäytösten torjumiseksi ja tutkimusturvallisuuden vahvistamiseksi tarvitaan.

Turvallisuus on tasapainoilua. Järjestelmiemme on oltava niin avoimia kuin mahdollista ja samalla niin suljettuja kuin on välttämätöntä. Kun vahvistamme varautumista ja turvallisuutta ja torjumme meihin kohdistuvia vaikuttamisyrityksiä, puolustamme samalla myös avointa järjestelmäämme, vapaata ja korkeatasoista tiedettä sekä länsimaista demokratiaa. Se on näissä päivissä tärkeää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jonkinlaista painetta debattiin näyttää olevan, joten edustajat voivat niin halutessaan pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja jatkamalla seisomista. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.09 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli erittäin hyvä, että ministeri äsken luki ääneen tämän muutoksen, joka koskee näitä hallituksen esityksen kakkospykälän tehtäviä. Olisi hyvä, jos se olisi myös meillä täällä kirjallisesti saatavilla. Hain äsken tuolta toimistosta tämän hallituksen esityksen, ja siinä se ei vielä ole, mutta kerroitte, että se oli sivistysvaliokunnalle lähetetty. Eli jos oikein ymmärsin, niin siitä putoavat pois sanat ”tai Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan” — siis ne sanat putoavat pois — ja sitten se sana ”tai” siirtyy siihen vähän aiemmaksi.

Ihan tästä itse asiasta haluaisin todeta, että sillä tavalla kuin kerroitte tämän asian ja mitä se oikeasti tarkoittaa, niin se on ymmärrettävää. Mutta tämä alkuperäinen muotoiluhan herättää spekulatioita siitä, että esimerkiksi yhteiskuntatieteellinen tutkimus pitäisi rajata ennalta kulloisenkin näkemyksemme mukaan siitä, mitä ulko- ja turvallisuuspolitiikka on. Jos ajatellaan Suomen historiaa, niin se oli erilaista 30-luvulla, 40-luvulla ja nyt se on taas erilaista, ja sehän ei kuulu tieteeseen, että tällä tavalla sitä kavennettaisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.10 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todellakin tärkeätä, että tutkijoiden ja tieteen vapautta ei millään tavalla loukata. Se on ihan perusarvoja länsimaisessa yhteiskunnassa samalla tavalla kuin esimerkiksi ylipäättään demokratia tai ihmisoikeudet, sananvapaus mukaan lukien.

Sen sijaan kysyn ministeriltä, mikä teidän käsityksenne on esimerkiksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen käsityksestä ja valmiudesta tunnistaa sellaisia henkilöitä, joilla ei ole tiedeyhteisöön tullessaan aivan puhtaat jauhot pussissa, vaan heillä on jotain piiloagendoja, jotka voivat vaarantaa Suomen turvallisuuden. Mitkä ovat yliopistojen keinot selvittää henkilöiden taustoja? Voiko esimerkiksi suojelupoliisi olla tässä enemmän apuna kuin tällä hetkellä on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

17.11 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosi hyvä kuulla, että tämä sana ”Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka” lähtee pois tästä 2 §:stä, koska olemme nähneet jo todella ikäviä kehityksenkulkuja maailmalla, nimiä mainitsematta. Mutta jos mietitään, että tutkijoiden tieteen vapaus ja tutkijoiden ilmaisuvapaus on ihan kaikkien selvitystenkin mukaan lähtenyt 2010-luvulla laskuun — polarisaatio, vihaleirit

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

sitä laskevat, häirintä, tutkijoiden häirintä ja nyt viimeiseksi sitten USA:ssa suitsitaan yliopistoja, ja ikinä emme tiedä, minkälaisia kehityskulkuja tännekin rantautuu — tämä on hyvä muutos.

Mutta kysymykseni koskee yleensä tätä Suomen Akatemian tehtävien laajempaa uudistamista. Tämä Suomen Akatemian tutkimusrahoitushan on hyvin tarkkaan yliopistoille suunnattu, ja sitten ammattikorkeakoulut taas pääsevät hakemaan, soveltamaan toimintaansa [Puhemies koputtaa] Business Finlandin puolelta, niin näettekö tässä mahdollista kehitystä, [Puhemies koputtaa] että myös ammattikorkeakoulut pääsisivät vahvemmin Suomen Akatemian rahoituksen piiriin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

17.13 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tieteen vapaus on varsin herkkä asia, ja on hyvä, että siihen suhtaudutaan vakavasti. Toisaalta joskus minun mielestäni sitä ehkä liikaa myös ylitulkitaan, että kun kuitenkin puhutaan julkisista varoista, niin silloin tietty kriittisyys on tarpeen ja pitää hakea laatua ja relevanssia ja tiettyä periaatteellisuutta siitä, mihin kuitenkin painotetaan.

Kaksikäyttötuotteisiin tai sen tutkimukseen ja kehitykseen liittyy tietysti se haaste, että on aika vaikea sanoa sitä, että millä on se kaksoiskäyttöpotentiaali, esimerkiksi puolijohdepuolella tai siellä se on varsin herkkää.

Hyvä, että yliopistoja ja korkeakouluja ylipäätänsäkin informoidaan ja tätä keskustelua tuodaan esiin tällä saralla. Näkisin, että ministerin esittelypuheenvuoro oli varsin tasapainoinen ja harkittu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.14 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tieteen vapaus ja riippumattomuus on tosiaan ensiarvoisen tärkeää, ja on ihan olennaista, että eduskuntakäsittelyssä huolehditaan siitä, että tämäkin lakiesitys saa sellaisen muodon, joka sen varmistaa.

Edustaja Kosonen tässä mainitsi, että vapaa tiede ja tutkimus on ahtaalla maailmassa, ja viimeisimpänä tosiaan on nähty Trumpin hallinnon ottavan tiedettä tähtäimeensä erilaisilla poliittisilla rahoituksen jäädyttämisillä ja jopa tällaisella ihan suoranaisella sanoihin pohjautuvalla sensuurilla. No, Yhdysvallat on tieteen supermahti, mutta sielläkin nyt moni tutkija miettii, onko se sitä enää jatkossa.

Ja tässä ajassa, ottaen huomioon tämän globaalin kehityksen, itse näen, että Suomen pitäisi olla vapaan tieteen turvasatama ja paikka, jonne maailman fiksuimmat ihmiset haluavat tulla tekemään työtä ja tutkimusta. Tähän liittyy tämän ja koko tieteen, tki:n rahoitus. Kysyisinkin ministeriltä: miltä tällainen visio kuulostaa, ja mitä hallitus voisi tehdä, että se toteutuisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.15 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän itse tutkijataustaisena kansanedustajana tosi poikkeuksellisena sitä, että eduskuntaan tuodaan ylipäätään tällainen esitys, jossa näin voimakkaasti mainitaan, että ”ei saa olla ristiriidassa

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa” tai ”ei saa olla ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden kanssa”, joka sinne nyt itse asiassa sitten jää kirjauksena. On totta, että demokratiassa tieteen vapautta pitää vaalia kaikin tavoin, ja tällä hetkellä sitä itse asiassa rajataan monin tavoin. Rahoitusmalli on yksi esimerkki siitä, miten tieteen vapautta rajataan, mutta sitten myös tietenkin yhä kasvava vihapuhe on sellainen, joka rajaa niitä tutkimusaiheita, mitä tutkijat uskaltavat tutkia.

Kansallinen turvallisuus ei saisi olla taikasana, joka yhtäkkiä ilmestyy ikään kuin kaikkialle yhteiskunnassa ja joka ylittää sitten sen tieteen vapauden. Toivon tosiaan, että valio-kunnassa nyt sitten todella kriittisesti arvioidaan myös tämä muuttunut, uusi esitys ja siinä kuullaan laajasti myös tieteentekijöitä ja koko tiedeyhteisöä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

17.16 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan puheenjohtajana olen tyytyväinen siihen, että ministeri tässä totesi julkisesti nyt tämän muutoksen, koska me olemme saaneet kyllä etukäteiskäsittelyssä, kuulemisessa, tämän muutoksen. Ja kyllä kun tätä momenttia katsotaan, niin on tärkeitä huomata se, että tehtävien hoitaminen ei saa olla ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden ja Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Totta kai meidän pitää huolehtia siitä, että se, mitä tutkimusmaailmassa tapahtuu, ei vaaranna meidän kansallista turvallisuutta. Tämä on delikaatti asia, koska tätä pidettiin akateemikkojenkin kirjelmän kautta liian löyhänä, kun siinä on tämä ”ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa”, että siinä mennään sille rajalle, että se ei enää välttämättä turvaisi sitä tieteen vapautta.

Mutta tämä tutkimuksen turvallisuus ja tieteen vapaus ovat asioita, jotka ovat yhteensovitettavissa, ja on tietenkin tärkeää, että tällaiset tahalliset teot pystytään mahdollisimman hyvin estämään, mutta myös [Puhemies koputtaa] on tärkeää se, että siellä tutkimusyhteisössä, [Puhemies koputtaa] yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa huolehditaan siitä, että tällaiset vahingot eivät pääse tapahtumaan. Ministeri, oletteko pohtinut, [Puhemies koputtaa] miten tätä voitaisiin vahvistaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

17.18 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys Suomen Akatemian lainsäädännöstä on perusteltu, ja tavoitteena on vahvistaa tutkimusturvallisuutta ja suojata mahdollisilta ulkopuolisilta vaikuttamisyrityksiltä. Esityksen taustallahan on huolellinen virkavalmistelu. Lisäksi pohjoismaiset verrokkit esimerkiksi Ruotsista sekä Euroopan unionin neuvoston vahvat suositukset tutkimusturvallisuudesta oikeastaan edellyttävät tämän tyylistä lainsäädäntöä. Tiedeyhteisön viestit asiasta on otettu valmistelun aikana nyt huomioon, ja ministeri on esittänyt kiistanalaisen kohdan muuttamista, ja uusi pykälämuotoilu on sellainen, että tämä huolta herättänyt kohta poistuu. Tämä ei toisaalta muuta tai heikennä hallituksen esityksen alkuperäistä tavoitetta tästä tutkimusturvallisuuden parantamisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

17.19 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tieteen vapaus on minusta yksi demokratian ilmapuntareista, ja nyt maailman mittakaavassa ollaan kyllä pahasti pakkasella. Me tiedämme, että Yhdysvalloissa tällainen tiedevastaisuus on uinut aivan ennätysvauhdilla sinne hallinnon ytimiin, ja tällaiselle kehitykselle ei Suomessa pidä antaa siimaa, ei niin yhtään, ei edes vahingossa. Tiedän, että teidän tavoitteenne ei ole ollut rajoittaa tiedettä, mutta on totta, että alkuperäisessä muodossaan tämä esitys olisi voinut avata sellaisen matopurkin, jossa tieteen vapaus kahlitaan valtaa pitävien peukalon alle.

Tämä tavoite tutkimuksen turvallisuudesta on ymmärrettävä, ja ajattelen, että se täytyy voida toteuttaa aivan pykälää myöten sellaisella tavalla, joka ei aseta kyseenalaiseksi tieteen vapautta. No se, että onko tämä tähän pykälään nyt esitetty muokkaus riittävä, jää minusta nyt valiokunnan vastuullisesti arvioitavaksi. Uskon ja haluan uskoa, että olemme tästä tavoitteesta samaa mieltä, ja toivon, että valiokunnalla on sitten valmius vielä tarvittaessa muovata sitä, jos on riskinä, että tämä kansallisen turvallisuuden ristiriidan kohta siellä jäisi vielä jollain tavalla tulkinnanvaraiseksi. Minusta siihen on vielä sellainen vaara, [Puhemies koputtaa] että sekin jättää ikään kuin tällaisen portin avoimeksi erilaisille tulkinnoille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.20 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun todella perustuslain muistaakseni 16 §:n 3 momentti tämän tieteen vapauden turvaa, niin on ymmärrettävää, että sitten kun yksittäisellä lainsäädännöllä lähdettäisiin tätä vapautta rajoittamaan, niin se aiheuttaa yhteiskunnassa keskustelua ja hyvin voimakkaitakin reaktioita, ja sitähän oikeastaan kuvaa myös se keskustelu, jota tämän lainsäädännön ympärillä on käyty. Mielestäni hyvä niin, koska se hän johti myös sitten siihen, että tätä lainsäädäntöä on sen jälkeen ministerin ja hallituksen toimesta täsmennetty, ja sekin on minusta hyvä asia. Kun on paikka, niin täytyy myös kiittää hallitusta siitä, että hallitus myös sen kritiikin, joka tuli tähän alkuperäiseen esitykseen, otti huomioon ja teki muutoksia. Loppu on sitten eduskunnan käsissä, ja luotan kyllä siihen, että varmasti sivistysvaliokunta kykenee tämän asian siellä uudestaan arvioimaan ja sitten sali aikanaan päätöksen tekee ja emme lähde rajoittamaan tieteen vapautta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.21 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi toimii rehellisesti ja avoimesti, mutta kaikki eivät jaa samoja periaatteita. Tieteen saralla on jo nähty, kuinka tutkimustietoa voidaan käyttää väärin tarkoituksiin. Suomen Akatemia ei saa olla väylä tietojen päättymiselle väärin käsiin. Tämä laki antaa tarvittavat työkalut suojautua näiltä väärinkäytöksiltä ilman, että tieteen vapaus kärsii.

Arvoisa ministeri! Voisitko vielä kerrata, mitkä ovat ne keskeiset elementit, millä esitetään tietojen päättymistä väärin käsiin? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.22 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, että saatiin tämä uusi muotoilu, ja hyvä, että se on nyt avoimesti sitten myös kuultavien tie-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

dossa. Se on hyvää prosessia, että jos tulee muutoksia hallituksen alkuperäiseen esitykseen, niin sitten valiokuntakuulemisissa saa siitä uudesta muotoilusta palautteen ja voi sitten sen perusteella tarvittaessa vielä muokata sitä esitystä. Tämä prosessi on hyvin avoin myös tässä meidän päätöksenteossa, ei ainoastaan tieteessä.

Ja on hyvä muutos minun mielestä se, että nyt meidän tutkimus voi sitten vapaasti myös ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa tarvittaessa haastaa. Katsotaan sitten, onko riittävä. Se, mitä olemme aiemmin jo saaneet selville, on, että tutkimustulosten käytön suhteen on EU-tasolla tehty turvallisuutta vahvistavia suosituksia ja siellä se turvallisuus on määritelty nimenomaan tämän tutkimuksen turvallisuuden kautta. Ihan tätä ohjenuoraa ei ole tässä Suomen valmistelussa yksi yhteen noudatettu, ja mietin, [Puhemies koputtaa] että olisiko sieltä saatavissa vielä jotain sellaista neuvoa, jolla edetä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos, olkaa hyvä.

17.23 Henrik Vuornos kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että tieteen vapaudesta kannetaan huolta, mutta pidän ehkä hieman epäreiluna hallituksen motiivien arvelua tässä. Olen itse ymmärtänyt niin, että tämän muotoilun taustalla on Ruotsin vastaava lainsäädäntö, jossa ulko- ja turvallisuuspolitiikka on kirjattu yhdeksi perusteeksi, jolla annetaan välineet puuttua tähän turvallisuuskriittiseen tutkimukseen.

Minkä takia tällaista lainsäädäntöä sitten tarvitaan? Meillä on suojelupoliisi varoittanut esimerkiksi Kiinan suuntaan liittyvistä riskeistä tutkimuksessa. Meillä MOT-toimitus Yleltä paljasti esimerkiksi muutama vuosi takaperin kiinalaistutkijan konenäkö tutkimuksesta yhteyden Kiinan turvallisuuspalveluihin. Tiedetään, että meillä on vaikkapa Aalto-yliopistossa ydinfysiikkaan liittyvää tutkimusta, erittäin paljon iranilaisia tutkijoita. Me tarvitaan välineitä, joilla me voidaan varmistaa, että suomalainen huippututkimus ei päädy sellaiseen käyttöön, johon me ei sitä haluta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.25 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen tämä termi ”kansallinen turvallisuus” on liian epämääräinen, ja todella toivon, että valiokunnassa sitä nyt kriittisesti tarkastellaan ja asiantuntijoita tässä kuullaan.

Totta kai tutkimusympäristön pitää olla turvallinen, ja totta kai pitää huolehtia siitä, että tuotettu tieto ei valu sellaisille tahoille, joilla on vihamielisiä tarkoituksia, mutta tämä kirjaus mahdollistaa sen, että esimerkiksi jo rahoituspäätöksiä tehtäessä määriteltäisiin, että esimerkiksi se tutkimusaihe olisi kansallisen turvallisuuden kanssa ristiriitainen. Tämä jos mikä rajaa jo sitä tieteen vapautta vakavalla tavalla, ja tämmöiselle ei tule antaa minkäänlaista signaalia ja vihreätä valoa.

Nämä ovat todella delikaatteja aiheita. Meillä on ikäviä esimerkkejä Euroopastakin, jossa tieteen vapautta on rajoitettu, ja meillä nyt jo Suomessakin kyseenalaistetaan hyvin avoimesti esimerkiksi kansalaiskeskustelussa Suomen Akatemian rahoituspäätöksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

17.26 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me päättäjinä emme voi lähteä ohjailemaan poliittisesti sitä, millaista tutkimusta maassamme Suomen

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Akatemia rahoittaa. Avoimelle ja demokraattiselle yhteiskunnalle on tärkeää, että vaikkapa tämän istuvan tai edellisen hallituksen politiikan keskeisiäkin linjoja voidaan tutkimuksen parissa tarkastella kriittisesti. Se ei ole heikkous vaan vahvuus. Lain tarkoituksena ei olekaan rajoittaa rahoitettavia hankkeita tutkimusaiheiden tai kysymyksenasetteluiden perusteella, ja tämän tulisi olla päivänselvää laissa ja sen perusteluissa. Ja niin kuin edustaja Honkasalo sanoi, ei voi tulla semmoista tilannetta, että vedotaan epämääräisesti turvallisuuspoliittisiin syihin rahoituksen kanssa.

Akatemian tutkijat ja yliopistojen rehtorit kirjoittavat: ”Akatemian tulee tehtävässään edellyttää, että tutkimuksen turvallisuus ja siihen kohdistuvat riskit tutkimushankkeissa, tutkimusyhteistyössä ja tutkimustulosten hyödyntämisessä otetaan asianmukaisesti huomioon.” Tämän tulee riittää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska lähetekeskustelulle tässä vaiheessa varattu aika lähestyy nyt loppuaan, niin annan ministeri Talvitielle kolmen minuutin vastauspuheenvuoron. — Olkaa hyvä. Voitte puhua sieltä paikaltanne, jos haluatte.

17.27 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä evästyksistä. — Ensinnäkin ainakin sivistysvaliokunnan puheenjohtaja ja edustajat Kiuru, Vuornos ja Hänninen kysivät, mikä on valmius tunnistaa myös näitä henkilöitä ja tiedeyhteisössä mahdollisesti saada ymmärrystä siitä: No, tietenkin niiden välineiden ja työkalujen on oltava siellä kunnossa, yhteistyö suojelupoliisin kanssa tarvittaessa, ja sitten ehkä sanoisin semmoista, että silmät ja korvat auki ja terve kriittisyys myöskin sen osalta, että jos jotain erityistä tapahtuu, niin ymmärretään, että sitten on syytä tarkemmin katsoa, olisiko jotain vaikuttamisyrittäjiä tai vastaavaa.

Sitten tässä Harjanne kysyi tästä korkeakoulutuksen näkökulmasta: maaliskuussa on tarkoitus käynnistää korkeakoulutuksen ja tutkimuksen uusi visiotyö, mikä tarkoittaa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tilaa 2040, ja tämä on varmaan semmoinen kysymys, mitä on hyvä käsitellä siinä työskentelyssä.

Sitten Hyrkölle: jaan huolen tieteen vapaudesta globaalissa tilassa, ja on tärkeää, että teemme kaikkemme niin politiikan puolella, elinkeinoelämän puolella ja tieteen ja tutkimuksen puolella, kaikki me yhdessä, että me pystytään vahvistamaan sitä tieteen vapautta ja vahvistamaan samalla länsimaisia arvoja ja demokratiaa.

Kiitos kiitoksista Räsäselä, ja sitten täällä oli useita hyviä puheenvuoroja Kososella.

Honkasalon osalta: Ymmärrän tämän keskustelun kansallisesta turvallisuudesta ehkä sillä taustalla, että olen itse ollut pari kautta siellä hallintovaliokunnassa sen puolen lakeja säätämässä, ja se on tarkkaa, ja sen takia myöskin tämä keskustelu julkisesti on ollut tärkeä. Nyt näen, että tämä muotoilu olisi sellainen, että sen ainakin voin selkä suorana antaa sivistysvaliokunnan käsiteltäväksi, ja luotan täysin, että valiokunta sitten pystyy sitä arvioimaan ja käymään läpi.

Näen, että tätä keskustelua on tärkeää jatkaa ja muutenkin ymmärtää se meidän yhteinen tila. Tässä äskeisellä kyselytunnilla nähtiin, että ulko- ja turvallisuuspoliittisesti olemme yhtä mieltä monista asioista, ja se on tärkeä arvo. Se kuuluu suomalaiseen demokratiiaan, ja sitä pitää vahvistaa, ja sen osalta pitää kaikkemme tehdä töitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.30.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.18.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kosonen poissa. — Edustaja Hänninen.

19.18 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tieteen vapaus on turvattu perustuslaissa. Se on kaiken kehityksen perusta. Vapaan tutkimuksen ansiosta Suomi on vauras ja sivistynyt maa. Tämä vapaus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tutkimusta tulisi tai voisi käyttää Suomen etua vastaan. Hallituksen esitys varmistaa, että tutkimusrahoitusta ei ohjaudu tahoille, jotka voisivat käyttää tietoa turvallisuuttamme vastaan. Tämä on välttämättömyys nykyisessä maailmantilanteessa.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ei rajata tutkimuksen aiheita tai rahoitusta poliittisin perustein. Sen sijaan varmistetaan, että kansainvälinen tutkimusyhteistyö ei vaaranna Suomen turvallisuutta. Tulevaisuudessakaan tutkimusta ei ohjaa vallitseva ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Turvallisuutemme kuitenkin edellyttää, että tutkimustoiminta ei ole ristiriidassa kansallisen turvallisuuden kanssa, siksi Suomen turvallisuus ensin. Tämä on täysin perusteltua ja linjassa muiden länsimaiden kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi toimii rehellisesti ja avoimesti, mutta kaikki eivät jaa samoja periaatteita. Tieteen saralla on jo nähty, kuinka tutkimustietoa voidaan käyttää väärin tarkoituksiin. Suomen Akatemia ei saa olla väylä tietojen päätymiselle väärin käsiin. Tämä laki antaa tarvittavat työkalut suojautua näiltä väärinkäytöksiltä ilman, että tieteen vapaus kärsisi.

Kannatan esitystä, ja toivon eduskunnalle sille vahvaa tukea. [Puhemies koputtaa] Ja kiitän, arvoisa rouva puhemies, teitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu poissa, edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Lahdenperä.

19.21 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevan esityksen tavoitteena on suojata järjestelmäämme mahdollisilta ulkopuolelta tulevilta vaikuttamisyrittäyksiltä sekä vahvistaa tutkimusturvallisuutta. Tarkoituksena ei ole rajata sitä, mitä tässä maassa saa tutkia ja mistä näkökulmasta. Akateemisen vapauden, uteliaan ja luotettavan tutkimustyön edellytysten turvaaminen on sivistisyhteiskunnan perusasioita, ja siitä on pidettävä kiinni viimeiseen saakka.

Sinisilmäisyyteen, tietynlaiseen hyväuskoisuuteen, ei kuitenkaan ole varaa, ja yliopistoissa on ymmärrettävästi erittäin haastava tilanne siinä, miten mahdollisia uhkia tunnustetaan. Tiedeyhteisö tarvitsee tähän tukea ja selkeyttä. Meillä on erittäin arvostetut korkeatasoiset tieteen rahoituksen instituutit. Suomen Akatemia toimii tässä esimerkillisesti. Lakiesityksellä halutaan torjua esimerkiksi sellaisia tilanteita, joissa Akatemian tutkimusrahoitusta voitaisiin käyttää turvallisuuskriittisen tiedon vuotamiseen tahoille, joille tieto ei kuulu. On tärkeää, että lain soveltamisessa ollaan tarkkoja ja hyödynnetään turvallisuusvi-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

ranomaisten osaamista. Kevyin perustein ei tutkimusrahoitusta kuitenkaan keltään tulla eväämään.

Tämä on erittäin kannatettava esitys, ja kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä sekä laiksi Innovaattiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 207/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.30 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen viime keväänä kehysriihessä päättämät uudet kasvutoimet jalkautuvat tässäkin esityksessä. Olemme valmistelleet valtiovarainministeriössä koko viime vuoden loppupuoliskon ajan hallituksen esitystä koskien suurten investointien verohyvitystä. Verohyvityksen tarkoitus on saada tähän maahan aikaan investointeja, talouskasvua ja paljon kaivattuja työpaikkoja. Investoinnit uusiin tehtaisiin ja tuotantokoneistoon tarkoittavat uusia työpaikkoja ja uutta liiketoimintaa. Tämä maa tarvitsee kipeästi uusia investointeja kasvaakseen. Investoinnit ovat liiketoiminnallisesti kannattavia, jos niiden tuottama odotettu kassavirta on riittävän suurta investoinnin kuluihin ja verotukseen sekä riskeihin nähden. Nyt lähetekeskustelussa oleva lakiehdotus vastaa juuri tähän käsillä olevaan investointipu-
laan.

Veropolitiikka voi parhaimmillaan vauhdittaa puhdasta siirtymää ja teollisuuden uudistumista. Esimerkiksi puhtaan vedyn tuotannon ympärille voi syntyä arvoketjuja ja ekosysteemejä vaikkapa laajemmin kemian prosessiteollisuuden ympärille. Hallitus ilmoitti hiljattain esimerkiksi uudesta TNT-tehdasinvestoinnista Poriin. Räjähdeaineet palvelevat maanpuolustuksen tarpeita, ja vedyn, ammoniakkin ja typpihapon valmistus on puolustus-
teollisuuden arvoketjujen kiinteä osa. Luomme uutta teollisuutta Suomeen järkevän veropolitiikan avulla. Valtio ei valitse voittajia, mutta voimme vauhdittaa osaltamme investoin-
teja.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Arvoisa puhemies! Verohyvitys on osa hallituksen kevään kehysriihessä linjaamaa kasvupakettia. Muita tuolloin sovittuja ovat muun muassa Teollisuussijoituksen lisäpääomittaminen 300 miljoonalla eurolla sekä kantaverkkoyhtiön pääomittaminen. Teollisuussijoituksen lisäpääomittamisella haemme riskirahoitusta kasvaviin korkean teknologian menestystarinoihin markkinasijoittajaperiaatteella. Vivutamme siis yksityistä rahaa. Myös kantaverkkoyhtiön investointien skaalaaminen etenee.

Puhtaan siirtymän investointitarpeet koko kansantaloudessa ovat mittavat. Arviot investointitarpeista Suomessa vaihtelevat yli sadasta miljardista eurosta jopa kahteensataan, lähes kahteen ja puoleen sataan, miljardiin euroon. Puhtaan siirtymän investointien tärkeyttä on entisestään kasvattanut maailmanpoliittisen tilanteen muuttuminen. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja energiatoimitusten käyttö aseena on aiheuttanut geopolitiittisen kriisin, joka tekee entistäkin kiireellisemmäksi EU:n ja Suomen tarpeen vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista nopeuttamalla uusiutuvan energian käyttöönottoa, teollisuuden vähähiilistämistä ja oman kapasiteetin kasvattamista aloilla, jotka ovat strategisia siirryttäessä kohti nettonollataloutta. Geopoliittisen tilanteen muutos on johtanut myös kiihtyneeseen kilpailuun puhtaan siirtymän investoinneista. Esimerkiksi Yhdysvalloissa yrityksille on ollut tarjolla eri sektoreilla satojen miljardien dollarien edestä valtiontukia, joilla edistetään kotimaista energiantuotantoa ja teknologiaa.

Geopoliittisen tilanteen muutos on vaikuttanut myös EU:n valtiontukipolitiikkaan. Esimerkiksi niin sanottujen tilapäisten kriisi- ja siirtymäpuitteiden perusteella jäsenmailla on mahdollisuus myöntää tukia uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamista, teollisuuden vähähiilistämistä ja nettonollataloutta edistävälle hankkeille normaalia valtiontukisääntöä joustavammin. Näiden joustojen perusteella EU:ssa on myönnetty investointitukia miljardien eurojen edestä.

Vaikka Suomeen on suunnitteilla merkittävä määrä puhdasta siirtymää edistäviä investointeja, varsinaisten tehtyjen investointipäätösten määrä on edelleen pieni. Suomella on pienenä maana ja nykyisessä julkisen talouden tilanteessa rajalliset taloudelliset mahdollisuudet vastata kiihtyvään valtiontukikilpailuun. Toisaalta ilman riittäviä tukia on ilmeinen riski, että merkittävä osa jo nyt julki tuoduista investointiaikeista jää toteutumatta tai toteutuu Suomen sijaan jossain muualla. Etenkin korkean jalostusarvon ja uusien puhtaan siirtymän tuotteiden teolliset investoinnit kiinnostavat kaikkia maita, ja tukien tarjonta tällaisille hankkeille on erityisen runsasta.

Suorien tukien lisäksi Suomen kaltainen maa voi osallistua kilpailuun verotuksen keinoin. Investointihyvityksen tavoitteena onkin edistää arvoltaan ja vaikutuksiltaan merkittävien puhtaan siirtymän investointihankkeiden toteutumista Suomessa. Ehdotettu investointihyvitys on valtiontukea, ja sen voimaantulo edellyttää, että komissio hyväksyy hyvityksen käyttöönoton. Hyvityksen reunaehdot on tästä syystä valmisteltu siten, että hyvitys täyttäisi komission tilapäisten kriisi- ja siirtymäpuitteiden vaatimukset. Komission hyväksyntää hallituksen esityksen mukaiselle investointihyvitykselle odotetaan lähiaikoina.

Arvoisa puhemies! Samanaikaisesti investointihyvityksen valmistelun kanssa hallitus on valmistellut avustusmuotoisen tukiohjelman merkittäville puhtaan siirtymän investoinneille. Komissio on antamallaan päätöksellä hyväksynyt kyseisen avustusmuotoisen investointitukiohjelman sisämarkkinoille soveltuvaksi. Tämän tukiohjelman täytäntöönpano on alkanut sitä koskevan valtioneuvoston asetuksen tultua voimaan tammikuussa. Tukiohjelmalle on varattu 400 miljoonan euron valtuus tämän vuoden budjetissa hallituksen investointiohjelmaan sisältyvän elinkeinopoliittisen varauksen käyttöön perustuen.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Investointihyvityksen valmistelussa on pyritty siihen, että sen soveltamisala kattaisi mahdollisimman laajasti niitä investointeja, joita kriisi- ja siirtymäpuitteiden nojalla on mahdollista tukea. Hyvitys kohdistuu suuriin investointeihin, ja hallituksen esityksessä suurella tarkoitetaan vähintään 50 miljoonan euron investointia. Verohyvityksen saisivat käyttöön kaikki laissa säädetyt edellytykset täyttävät investoinnit. Riittävän korkea soveltamisraja tekee verotuottovaikutuksista hallitummat ja on myös tärkeä hallinnollisten resurssien käytön kannalta. Hyvitystä voitaisiin myöntää uusille hankkeille eli sellaisille, joita koskevaa investointia ei ole vielä aloitettu. Hyvityksen määrä olisi 20 prosenttia investointikustannuksista ja enimmillään 150 miljoonaa euroa. Enimmäisraja olisi valtiontuki-vaatimuksesta johtuen konsernikohtainen. Investointihyvityksen myöntää ja tuettuja investointihankkeita valvoo Business Finland. Investointihyvitys on myönnettävä vuoden 2025 loppuun mennessä. Tämä aikaraja perustuu kriisi- ja siirtymäpuitteisiin, jotka ovat tällä hetkellä voimassa ainoastaan tämän vuoden loppuun asti.

Investointihyvityksen käyttöön liittyvät reunaehdot on pyritty muotoilemaan siten, että hyvitys ei vaarantaisi julkisen talouden kestävyyttä. Hyvitys vähennetään yhtiön maksettavaksi tulevasta yhteisöverosta, joten se kohdistuu vain voitolliseen toimintaan. Hyvitystä voisi käyttää verotuksessa siinä vaiheessa, kun investointi on valmistunut, kuitenkin aikaisintaan vuonna 2028. Investointihyvitystä olisi mahdollista käyttää vuodessa enimmillään kymmenen prosenttia sen kokonaismäärästä, ja hyvitys olisi käytettävissä vuoteen 2047 asti. Alustavien arvioiden mukaan ja hallituksen esityksen mukaisilla reunaehdoilla investointihyvitys voisi koskea noin 15—30 investointihanketta ja hyvityksen yhteismäärä voisi olla tällöin 0,9—2,3 miljardia euroa, mikä jakautuisi usean vuoden aikavälille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.39 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä investointihyvitys oli hallituksen viime vuoden kehysriihen parhaimpia päätöksiä. Nyt sitten vaan valitettavasti tässä on käynyt vähän niin, että tässä investointikanuunassa murkula uhkaa jäädä sinne putkeen. Tämän johtuu siitä, että kun me katsomme tämän kannustimen rajauksia — niin tätä minimimäärää kuin sitten ajallista kestoa kuin myös sitten sitä, minkätyyppisiin investointeihin tämä hyvitys on mahdollista käyttää — niin lopputuloksena huomaamme, että käy juuri niin, niin kuin valtiovarainministeri kävi lävitse, että tälläkin hetkellä paras arvaus on se, että noin 15 tai 30 investointia parhaimmassa tapauksessa voisi lähteä liikkeelle. Lausuntopalautteen perusteella tämäkin näyttää aika optimistiselta arviolta. Senpä takia olisi järkevää, että eduskuntatyössä vielä katsottaisiin, voitaisiinko tämän hyvityksen ehtoja parantaa siltä osin, että yhä useampi uusi investointi myös tosiasiallisesti lähtisi liikkeelle eikä tämä tuki kohdistuisi vain jo sellaisille investoinneille, jotka nyt odottavat, että koska täällä nuija kopahtaa ja lainsäädäntö on valmiina, jolloin tämän tuen hyöty myös talouskasvulle ja kansantaloudelle jää aikaa kyseenalaiseksi.

Siksipä olisi syytä tarkistella ensinnäkin tätä minimimäärää. Tämä 50 miljoonan euron alaraja on sinänsä ymmärrettävä nimenomaan tämän veromenetysvaikutuksen arvioimiseksi, mutta jos tosiasiallisesti halutaan useampi investointi lähtemään liikkeelle, niin olisi syytä tätä tarkastella alaspäin tai edes mahdollistaa se, että pystyttäisiin tekemään sitten yhteishankkeita.

Toinen kokonaisuus liittyy tähän aikarajaan, joka todella nyt tulee näistä EU-säännöistä, mutta kun me tiedämme jo nyt, että isoimmat EU-maat ovat ilmoittaneet, että paluuta

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

vanhoihin valtiontukisääntöihin ensi vuoden alusta ei ole eikä tule, ja komissio on tästä uusia lainsäädäntöhankkeita lähtemässä viemään eteenpäin jo tässä kuussa, niin minusta olisi perusteltua, että Suomessa jo tässä vaiheessa lähdetäisiin siitä, että aikaikkunan pitää olla pidempi, jotta todella yhä useampi uusi hanke tämän myötä lähtisi liikkeelle.

Ja kolmanneksi, kun tämä kuitenkin julkiselle taloudelle jotain maksaa vähintään verotuottojen vähenemisenä, olisi minusta syytä, että kun me luomme uusia yritystukia, niin pyrkisimme nyt ainakin osittain rahoittamaan sen sillä, että vihdoinkin karsisimme joitain jo olemassa olevia tukia. Ja itse asiassa, kun katsoo niitä lausuntopalautteita, joita tähän kokonaisuuteen on annettu, ne tukisivat kaikkia näitä kolmea kokonaisuutta ja huomioita, jotka tässä nostin esille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.42 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Kuten tässä on tullut esille, hallituksen esitys on rajaamassa investointien verohyvityksen vain suuryrityksille. Kuten esimerkiksi Etelä-Savon kauppakamarin lausunnossa itäisen Suomen ohjelmaan todettiin, alueemme yritysten kannalta nämä investointien kokoon liittyvät rajat ovat liian korkeita. Eri arvioiden mukaan — joka sekin tässä tuotiin esille — nykyiseen 50 miljoonan euron rajaan ei tule pääsemään kuin pieni määrä yrityksiä, todennäköisesti vähemmän kuin mitä hallitus on itse arvioinut. Nekin investoinnit ovat lähinnä Länsi- ja Etelä-Suomeen, minnekä painottuu myös valtaosa näistä vihreän siirtymän investoinneista. Jotta tämä verohyvitys toisi elinvoimaa koko maahan, jotta koko Suomi pysyisi kehityksessä mukana ja olisi tasavertaisessa asemassa investointien osalta, on verohyvitys laajennettava myös pk-yrityksiin.

Arvoisa puhemies! Nämä yksittäiset suuretkin investoinnit ovat totta kai tärkeitä, mutta itäiseen Suomeen niitä ei tällä hetkellä ole tulossa. Meille paljon merkittävämpiä ovat suurempi joukko pienempiä investointeja, joihin mahdollisimman moni alue ja yritys pääsisi mukaan. Tähän hallitukselta odotetaan toimenpiteitä. Ne olisivat niitä konkreettisia tekoja itäisen Suomen hyväksi, erityisesti tässä geopoliittisessa tilanteessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.43 Eeva Kalli kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi tosiaan tarvitsee kipeästi investointeja, kasvua ja työtä, ja siksi on erittäin hyvä, että me olemme nyt viimein saaneet tämän esityksen tänne eduskuntaan käsiteltäväksi.

Tämä esitys on siis sinänsä erittäin tervetullut ja kaivattu, mutta valitettavasti esityksen reunaehdot, tämän hyvityksen reunaehdot, on rajattu nyt tavalla, joka uhkaa kyllä rajata myös tämän vaikuttavuuden huomattavasti pienemmäksi kuin mikä olisi se potentiaali, jos nämä reunaehdot olisivat joustavammat. Perustan tämän näkemykseni niihin lukuisiin yhteydenottoihin, viesteihin, joita olen saanut yksittäisiltä yrityksiltä, elinkeinoelämän edustajilta ja yrittäjiltä, jotka kyllä haluaisivat investoida mutta tässä jokseenkin epävarmassa maailmassa nyt pohtivat, mikä on se oikea aika ja uskallanko tehdä tämän investoinnin ja kannattaako se tehdä. Uskoisin, että nimenomaan tämänkaltaisen kannuste nyt voisi auttaa tekemään sen paljon kaivatun investoinnin.

Siksi näen, että tässä on eritoten kaksi ongelmaa, jotka ovat kuitenkin tämän kansallisen liikkumavaran sisällä, eli me voisimme täällä kansallisesti päättää toisin, ja siksi nyt haluan tämän näkemykseni esiin tuoda.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Ensinnäkin tosiaan tämä jo aiemmin mainittu kohtuuttoman korkea raja, tämä 50 miljoonan euron raja, kyllä rajaa todella ison osan potentiaalisista investoinneista pois. Itse kyllä ajattelen, että meillä ei ole varaa jättää kannustamatta pienempiä investointeja toteutumaan, ja siksi toivoisin, että tätä voitaisiin yhdessä vielä katsoa ja arvioida, voitaisiinko ihan merkittävästikin laskea tätä investoinnin rajaa, jolloin todellakin saataisiin niitä enemmän toteutumaan.

Ja sitten tietysti tässä on myös tämä laitospöytäkirjaongelma. Eli on myös isoja investoreita, esimerkiksi konserneja, jotka investoivat paljon, joilla on kunnianhimoiset investointiohjelmat mutta ne investoinnit jakautuvat eri puolille Suomea, eri tehdaspaikkakunnille esimerkiksi, ja yksikään näistä yksittäisistä investoinneista ei ylitä tätä 50 miljoonan euron rajaa, vaikka sinänsä yhteenlaskettuna investointiohjelma olisi merkittävä. Tähänkin meidän tulisi mielestäni vielä keskittyä ja pohtia, voitaisiinko tämä yhdessä sopia vielä muutettavan.

Eli näillä evästyksillä, arvoisa valtiovarainministeri, hyvät kollegat. Sinänsä toivottu ja tervetullut mutta reunaehdoiltaan valitettavan rajattu esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

17.47 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Suomen taloutta vaivaa nyt luottamuspuola. Kansalaiset, yksittäiset kuluttajat, eivät luota riittävästi taloudelliseen tulevaisuuteen, ja se näkyy siinä, että nekään, joilla olisi nyt varaa, ostovoima kenties kasvanut, eivät uskalla investoida, tehdä hankintoja, ostaa vaikka asuntoa, ja se näkyy meillä nyt taloudessa. Se luo myös negatiivisia riskejä tämän vuoden ennustettuun talouskehitykseen. Voi olla, että se meidän kaikkien toivoma talouden kasvu jää vaisummaksi juuri tämän takia. Ja samaan aikaan yritykset eivät usko tulevaisuuteen riittävästi, eivätkä uskalla investoida. Tämän lisäksi meillä on vielä riskejä ulkomailta. Potentiaalinen kauppasodan uhka ja tullit Suomen Pankin laskelmien mukaan aiheuttavat meille sen tilanteen, että pahimmillaan toteutessaan niiden vaikutus Suomen talouteen on 0,5—1,5 prosenttiyksikköä alaspäin talouskasvua. Ja tässä tilanteessa, jos joskus, meidän pitäisi yhdessä luoda politiikalla nyt luottamusta tulevaisuuteen, myös näkymää, pitkän tähtäimen näkymää niin, että yritykset uskaltaisivat katsoa kauemmas, he luottaisivat tähän regulaatioympäristöön, ettei ole niin, että kohta taas tulee veronkorotuksia vuoden päästä. Ei näin, vaan että uskottaisiin ja luotettaisiin, että tämän verotuksen ja sääntelyn osalta toimintaympäristö pysyy vakaana.

Nyt tarvitaan myös tämmöisiä investoinnin ja kasvun kannusteita, ja niitä tarvitaan monenlaisia. Nyt on erittäin hyvä, että hallitus on tuonut tämän esityksensä eduskuntaan. Tähän odotettiin jo viime vuoden puolella, että olisi päästy liikkeelle. Valitettavasti aikaikuna tässä on hyvin kapea. Ne hankkeet, jotka tähän voisivat tulla — ja toivottavasti niitä on mahdollisimman monta — ovat sellaisia, jotka ovat olleet pitkälti jo valmisteluputkessa. Mutta aivan kuten edustaja Kalli edellä täällä nosti esille, tähän sisältyy muutama tosi hankala raja, ja yksi, jota elinkeinoelämä on myös kritisoinut ja valmisteluvaiheessa toivonut, että se poistuisi sieltä, on se, että näitä katsotaan aina laite-/investointikohtaisesti, ei niin, että jos jollakin isommalla yrityksellä on joku laajempi investointiohjelma, joka ylittää tuon 50 miljoonaa, niin se hyväksyttäisiin tämän piiriin. Ei näin, minusta tätä kannattaisi tarkastella nyt uudestaan. Ja kun katsoo hallituksen esitystä, siellä on muuten kansainvälistä vertailua, niin kuin pitää yleensä olla, ja sieltä näkee, että Saksassa ja Ranskassa ja Tanskassa nämä rajat ovat selvästi matalampia, milloin tukia saadaan. Saksassa puhutaan

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

jopa 500 000:sta tai miljoonasta eurosta, siis pk-yritykset otetaan mukaan tähän. Miksi meillä ne jätetään nuolemaan näppejään? Tässä on riski, että jää luu käteen, jos nämä jättihankkeet eivät toteudukaan, kun rajat on pantu näin tiukoiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

17.50 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Ympäristövastuu ja talouskasvu ovat yhteensovitettavissa. Puhdas teollinen siirtymä on kansainvälinen megatrendi, ja koko maailma kamppailee kestäväen talouskasvun yhdistämisessä ilmastonmuutoksen torjuntaan ainakin pitkällä aikavälillä. Ilmastonmuutoksen torjunta on meidän velvollisuus, mutta se on myös valtava mahdollisuus Suomen kaltaiselle osaamisvetoiselle, vastuulliselle maalle. Tällä hetkellä meneillään on ennennäkemätön uudelleenteollistumisen aalto, ja mitä suurempi osa tästä aallosta saadaan Suomeen sijoittumaan, sen parempi. Sen lisäksi, mitä enemmän Suomi kehittää teknologisia ja taloudellisia ratkaisuja tämän aallon harjalla, sen parempi koko maailmalle ja tietenkin myöskin meidän viennillemme. Tämä investointien verokannustin on erinomainen esimerkki merkittävästä työkalusta, jolla tässä megatrendissä voidaan olla mukana, yhtä aikaa edistää kestävää talouskasvua ja luoda Suomeen hyvinvointia. Tietenkään tämä yksinään, yhtenä työkaluna, ei millään tavalla ratkaise kaikkia tähän puhtaaseen teolliseen siirtymään liittyviä haasteita, mutta ei ole tarkoituskaan.

Kuten todettua, hallitus, suomalainen yhteiskunta ja talouselämä etenevät hyvin monella rintamalla tällä hetkellä. Verokannustimessa on se hyvä puoli, että se on kilpailuneutraali, se kohdistuu ainoastaan voitollisiin hankkeisiin. Suorissa tuissa riskinä on tietenkin aina hankkeen pitkän aikavälin vaikuttavuus. Tällaisessa verotuessa sitä ei ole. Tämä on rajattu nimenomaan isompiin hankkeisiin sen takia, että haetaan aitoa vaikuttavuutta puhtaassa teollisessa siirtymässä. Mitä matalampi raja olisi, sen laajemmalle alalle tuki kohdistuisi. Silloin varmaan tulee enemmän piiriin myöskin sellaisia investointeja, jotka joka tapauksessa toteutuisivat. Tällä me kohdistetaan vaikeassa julkisen talouden tilanteessa liikkumavaraa juuri niihin hankkeisiin, jotka ovat ehkä kansainvälisessä kilpailussa kaikkein vaikeimmassa asemassa, eli suuriin. Verojaosto tulee käsittelemään tämän asian mahdollisimman nopeasti. Me ollaan ennakkokäsittely jo aloitettu.

Loppuun haluan, arvoisa puhemies, sanoa sen, että juuri tämän kaltaisia rohkeita talouskasvutyökaluja Suomi tarvitsee, useampia eri osa-alueilla, ja tahdon rohkaista arvoisaa valtiovarainministeriä tänäkin keväänä uusiin päätöksiin ennakkoluulottomasti. Kun olen kuunnellut kollegojen puheenvuoroja, niin talouskasvumyönteisyyttä tässä salissa näyttää riittävän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ennen kuin teen lähitulevaisuutta koskevia ratkaisuja, niin tiedustelen edustaja Aalto-Setälältä, aiotteko puhua lyhyemmin paikaltanne vai pidemmin täältä korokkeelta. [Pauli Aalto-Setälä: Lyhyemmin!] — Olkaa hyvä.

17.53 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa herra puhemies! En ole yritystukien suuri ystävä, mutta tämä on hyvä. Tässä kaksi asiaa yhdistyy yhtä aikaa: tämä on selkeä, konkreettinen kasvutoimi, joita me kaikki täällä salissa olemme kaivanneet, ja sitten tämä on taistelua ilmastonmuutosta vastaan. Kaikille ovat tulleet tutuiksi fossiilisen polttoaineen ongelmat, viimeistään silloin, kun nähdään niitten menevän varjolaivaston muodossa romulaivoilla ohi. Siihen pitää puuttua, ja se voi olla meille iso mahdollisuus.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Miksi nämä sitten ovat suuria? 300 miljardia on nyt se pipeline yrityksiä, mahdollisia investointeja, mitä Suomi voisi saada. Mutta ne pitää myös saada kotiin, ja hallituksen ajatus siitä, että tällaisella verohyvityksellä me saataisiin nimenomaan suuria, vaikuttavia investointeja Suomeen, tuo työtä, vaurautta, kasvua, ja sillä taistellaan ilmastomuutosta vastaan. Erinomaista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Lähete keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika lähenee loppuaan. Annan nyt vastauspuheenvuoron valtiovarainministeri Purralle, viisi minuuttia tai vähemmän. — Olkaa hyvä.

17.54 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Kiitoksia kansanedustajille tästä vastaanotosta, joka pääosin on positiivinen. Käsittelen myös muutamia kriittisempiä seikkoja, joita sieltä nostettiin esille.

Tosiaan tässä on kyseessä yritystuki, verohyvitysmalli, ja tämäkin keskustelu osoittaa sen, että vaikka erityisesti oppositio puolueiden on monesti hallituspuolueita helpompi löytää leikkauskohteita yritystukien suunnalta, niin ei niitä kannata kokonaisuudessaan tuomita, varsinkaan tämänlaisessa maailmassa, jossa Suomi joutuu kilpailemaan sellaisissakin asioissa, jotka sille eivät ehkä olisi mieluisia ja luontaisia itsessään. Samaan aikaan mitä tulee siihen, minkälaisia mahdollisia kompensoivia säästötoimia olisi, joita täältä sosiaalidemokraattien leiristä esitettiin yritystukiin, niin lähtökohtaisesti kannatan tietenkin tällaista lähestymistapaa. Mutta huomautan, että tämä hallitus on myös tehnyt säästöjä yritystuista.

Tämä hallitus tavoittelee investointiympäristön houkuttelevuuden lisäämistä monella tavoin, paitsi tänne suuriin nettonollatalouteen kohdistuviin teollisiin investointeihin myös yrityskenttään muuten, sekä pienempiin yrityksiin että keskikokoisiin. Investointipula on se, mistä tämä maa kärsii, ja sen, mitä me voimme tehdä lisätäksemme houkuttelevuutta sangen vaikeissa taloudellisissa, geopoliittisissa ja muissa ympäristöissä, me teemme. Samaan aikaan näkyy oman julkisen taloutemme pieni liikkumavara esimerkiksi siinä, että me emme voi ranskalaisten kanssa lähteä kilpailemaan miljardien jaolla. Toisaalta uskon, että Ranskassa omassa julkisessa taloudessa olisi myös tekemistä, mutta tämä hallitus ottaa nämä kaikki asiat vakavasti.

Arvoisa puhemies! Nämä rajaukset, jotka tähän suuria teollisia investointeja koskevaan verohyvitykseen on tehty, ovat hyvinkin perusteltuja. Monia käsiteltiin täällä jo edustajien puheenvuoroissa. Myös näiden EU:n määrittelemien puitteiden välttämättömyys on huomioitava.

Mitä tulee tähän aikaikkunaan, niin hallitus on todella hereillä siinä, mitä näille kriisi- ja siirtymäpuitteille Euroopan unionissa tulee tapahtumaan. Tällä hetkellä näyttää voimakkaasti siltä, että on mahdollista, että toimet jatkuvat, ja sillä on sitten vaikutuksensa tietenkin myös siihen, mitä Suomi tulee näiden osalta tekemään.

Hallitus tekee monenlaisia uudistuksia, jotka kohdistuvat ja helpottavat myös pienempien yritysten, keskikokoisten yritysten mahdollisuuksia toimia, ja toisaalta on hyvä huomioida, että välttämättä verohyvitysmallit eivät kaikilta osin edes olisi niitä optimaalisimpia. Hallitusohjelmassa paljon puhutaan ja osin on jo täytöntöön pantukin erilaisia luvutuksia, regulaatioon kohdistuvia parannustoimenpiteitä, jotka saattavat olla hyvinkin merkittäviä siellä pienempikokoisissakin yrityksissä.

Arvoisa puhemies! Joitakin vuosia sitten näin, että näihin puhtaan energian hankkeisiin — tai silloin niitä kutsuttiin ehkä enemmän vihreän siirtymän hankkeiksi — liittyi myös

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

hyvin paljon erilaista kuplaa, joka oli osin aivan liian romanttinen. Toisaalta halvan velkarahan ja matalien korkojen aikaan näihin oli yksinkertaisempaa uskoa, mutta kun tilanne meni vaikeaksi, inflaatio kiihtyi, energiakriisi syveni, korot nousivat, niin ei ollutkaan enää niin yksinkertaista, että tällaisia investointeja Suomeenkaan tulisi aivan liukuhihnalta. Tämä hallitus näitäkin asioita katsoo realistisesti, aidosti eikä lähde myöskään näiden osalta haihattelemaan. Nyt onneksi monet näistä tekijöistä, niin korot kuin inflaatio Suomessa, sähkön hinta ja niin edelleen, menevät tietenkin oikeaan suuntaan, ja meidän taloutemmekin jo kasvaa, mikä on hyvä uutinen, ja investoinnit monella sektorilla lisääntyvät. Tämä hyvitys siltäkin osin istuu juuri oikeaan aikaan. [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Jussi Halla-aho: Olkaa varovaisia niiden nappien kanssa, kiitos. — Ministeri, olkaa hyvä.

Edustaja Lohi puhui luottamuksesta talouteen. Olen tismalleen samaa mieltä. Ylipääntänsä kurjuuden julistaminen päivästä toiseen tilanteessa, jossa meillä joka päivä voidaan uutisista lukea myös positiivisempia näkymiä meidän talouteen... Siitä huolimatta, että näemme myös epävarmuuksia maailman tasolla ja niihin suhtaudumme riittävällä vakavuudella, niin sekin lisää luottamusta Suomessa ja tulevaisuuteen katsomista, että emme ainakaan liioittelisi niitä ongelmia, joita meillä on, ja näkisimme myös sen, miten oikeaan suuntaan sekä hallituksen toimin että muuten taloudessa tällä hetkellä kuljetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.00.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.22.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 4 ja sen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Bergbom poissa, edustaja Laakso poissa, edustaja Kangas poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain ja positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 216/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa ministeri Purran esittelypuheenpuheella, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenpuhe): Arvoisa rouva puhemies! Sitten huomattavasti teknisempi asia. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia ja positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia. Tavoitteena on saattaa tulotietojärjestelmästä annetun lain säännökset vastaamaan tarkemmin tietosuoja-asetuksen vaatimuksia.

Lainsäädäntöhankkeeseen on ryhdytty tietosuojavaltuutetun toimiston vuonna 2022 esittämien huomautusten johdosta, jotka liittyvät tarpeeseen avata lain rekisterinpitäjän vastuuta koskevan sääntelyratkaisun suhde EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisiin vaatimuksiin sekä arvioida sääntelyratkaisun tietosuoja-asetuksesta johtuvien vaatimusten mukaisuutta. Tulorekisteriyksikkö olisi jatkossakin tietosuoja-asetuksen mukainen rekisterinpitäjä, ja Verohallinnon roolia täsmennettäisiin yhteisrekisterinpitäjäksi tulotietojärjestelmän teknisessä ylläpidossa.

Tulorekisteriyksikön rekisterinpitovastuiden laajentumisen vuoksi säännöksiä suoritusten maksajien vastuusta tulorekisterin tietojen oikeellisuudesta ja niiden viivytyksettömyydestä korjaamisesta kumottaisiin ja vastaavasti Tulorekisteriyksikölle mahdollistettaisiin uhkasakon asettaminen suoritusten maksajien lakisääteisen ilmoittamisvelvollisuuden tehoteeksi. Tulonsaajan kiistämisen tiedon korjausvaatimus tehtäisiin suoritusten maksajien sijaan jatkossa Tulorekisteriyksikölle, mitä koskeva tieto kiistämisen kohteena olevine tietoineen luovutettaisiin laissa säädettyihin tietojen käyttötarkoituksiin tiedon käyttäjille ja positiiviseen luottotietorekisteriin.

Arvoisa puhemies! Tässä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 4.1.2027, jotta Tulorekisteriyksikölle jäisi riittävästi aikaa uusien säännösten toimeenpanon edellyttämien toiminnallisten muutosten toteuttamiselle tulotietojärjestelmään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ja sitten jatketaan keskustelua. Edustaja Kallio.

18.03 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten valtiovarainministeri totesi, tässä on kyse tämmöisestä teknisestä asiasta, mikä ikävä kyllä ei korjaa sitä isoa ongelmaa, mikä positiiviseen luottotietorekisteriin liittyy, ja käytän nyt tämän tilanteen hyväksi sen esiin nostamiseksi.

Kyseessä on rekisteri, johon kootaan tiedot yksityishenkilöiden luotoista ja tuloista. Rekisterin tavoitteena on torjua kotitalouksien ylivelkaantumista, parantaa luotonantajien kykyä arvioida luotonhakijoiden luottokelpoisuutta, auttaa yksityishenkilöitä hallitsemaan omaa talouttaan, tarjota luotettavaa tietoa luottomarkkinoista ja helpottaa luottomarkkinoiden seuranta- ja valvontaa.

Positiivinen luottotietorekisteri on otettu käyttöön 1.4.2024. Samassa yhteydessä avautui rekisterin sähköinen asiointipalvelu yksityishenkilöille. Rekisteri otetaan käyttöön kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa rekisteriin tulevat kuluttajaluottojen ja näihin rinnastuvien luottojen tiedot. Luotonantajat ovat voineet ilmoittaa tietoja rekisteriin 1. hel-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

mikuuta 2024 alkaen. Toisessa vaiheessa, tämän vuoden joulukuun alusta, luotonantajat alkavat ilmoittaa muille yksityishenkilöille kuin kuluttajille myönnettyjä luottoja. Toisen vaiheen tietoja voi hakea rekisteristä 1.4.2026 alkaen.

Laissa määritetyillä viranomaisilla on oikeus saada tietoa luottotietorekisteristä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi. Luottotietorekisterin tietoja saavat Finanssivalvonta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Rahoitusvakausvirasto, Suomen Pankki sekä Tilastokeskus.

Arvoisa puhemies! Yksityishenkilöiden hakiessa lainaa on luotonantaja velvoitettu tarkistamaan luotonhakijan luottokelpoisuus. Tämä tapahtuu siten, että luotonantaja pyytää positiivisesta luottotietorekisteristä luottotietorekisteriotteen. Tämä ote sisältää ajantasaiset tiedot rekisteriin ilmoitetuista luotonhakijan luotoista sekä tuloista. Nyt on käynyt ilmi, ettei toiminimiyritysten eikä myöskään monien muidenkaan yrittäjien, muun muassa maatalousyrittäjien, tulotietoja luottotietorekisteristä löydy. Lainatiedot sitä vastoin löytyvät, mikä antaa kyseessä olevan yrittäjän taloustilanteesta virheellisen kokonaiskuvan. Tämän seurauksena luotonantajille on muodostunut peruste olla myöntämättä rahoitus kyseessä oleville yrittäjille. Pelkästään toiminimiyritysten määrän ollessa yli 250 000 koskettaa tämä asia suurta joukkoa suomalaisia. Tulotietojen puuttuessa rekisteristä oletus on, että yrittäjä olisi maksukyvytön. Tämän myötä esimerkiksi osamaksukauppa voi jäädä toteutumatta.

Suomen Yrittäjien ekonomisti Petri Malisen mukaan yksi suurimmista positiivisen luottotietorekisterin ongelmista on se, etteivät kaikki yritystulot näy siellä. Tällaisia ovat esimerkiksi toiminimiyrityksenä saadut tulot. Elinkeinotoiminnan tuloja tai pääomatuloja rekisterissä ei ole, sillä nämä tiedot eivät näy tulorekisterissä, johon positiivisen luottorekisterin tiedot perustuvat.

Asiakkaalla on mahdollisuus täydentää tietoja luotonantajalle, mutta tätä mahdollisuutta ei ole kaupantekotilanteissa, joissa on kyseessä niin sanottu automatisoitu päätöksenteko. Se perustuu rekisteritietoihin, eikä siinä ole asiakkaalla mahdollisuutta täydentää tietojään. Tyypillisiä tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi kodinkoneen tai matkapuhelimen hankinta.

Myös Verohallinto myöntää ongelman olemassaolon ja harmittelee tilannetta mutta ei aio tehdä asialle mitään. Verottaja ei myöskään valvo tietojen oikeellisuutta, vaan niistä on yrittäjän itse tehtävä korjauspyyntö luotonilmoittajalle.

Arvoisa puhemies! Teimme yhdessä keskustan kansanedustajien kanssa kirjallisen kysymyksen hallitukselle siitä, mihin toimenpiteisiin se aikoo ryhtyä edellä kuvattuihin positiivisen luottotietorekisterin ongelmiin liittyen. Kysymykseemme vastasi oikeusministeri Leena Meri. Vastauksen keskeinen sisältö oli seuraava: Ministeriössä on käynnissä kuluttajansuojalain muuttamista koskeva hanke, jossa pannaan täytäntöön uusi kuluttajaluottosopimuksia koskeva direktiivi. Direktiivi sisältää tarkempia säännöksiä luottokelpoisuuden arvioinnista, kuten kuluttajan oikeuksista tilanteessa, jossa luottokelpoisuuden arviointiin liittyy henkilötietojen automaattista käsittelyä. Oikeusministeriössä on lisäksi suunnitteilla rekisteristä annetun lain jälkiarviointi, joka on tarkoitus toteuttaa neljän vuoden kuluessa siitä, kun rekisteri on otettu käyttöön kuluttajaluottojen osalta. Tämän jälkiarvioinnin yhteydessä on mahdollista arvioida rekisterin kehittämistarpeita. Mikäli positiivisen luottotietorekisterin tietosisältöä katsottaisiin tarpeelliseksi kehittää yritystoiminnasta saatuja tuloja koskevien tietojen sisällyttämiseksi siihen, asia vaatisi ministerin mukaan perusteellista arviointia käytettävissä olevista lähteistä, mahdollisesti ainakin tulotietojär-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

jestelmästä annetun lain muutoksia sekä lisärahoitusta. Ministeri Meren vastauksessa käytiin läpi myös aihetta sivuavaa muuta lainsäädäntöä, mutta konkreettisia eikä nopeita toimenpiteitä asiantilan korjaamiseksi ei ole luvattu.

On selvää, että hallituksen tulee ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin liittyen tämän rekisterin ongelmiin, jotka estävät yrittäjien luotonsaannin. Oikeusministeriön suunnitelmat lain jälkiarvioinnista tulevat aivan liian hitaasti ja liian myöhään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

18.08 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhujan huomiot eivät varsinaisesti koske lainkaan tätä hallituksen esitystä, mutta yleisesti positiivisen luottotietorekisterin rooli kotitalouksien ylivelkaantumisen torjumisessa on tämä peruste, ja rekisteri on tällaisena ollut voimassa vajaan vuoden, ja tätä hyödynnetään kyllä paljon luotonantajien puolelta. Yli puoli miljoonaa otetta pyydetään kuukauden aikana. Tässä on ollut joitakin ongelmia, ja näitä käsiteltiin tässä edellisessä puheenvuorossa, virheitä ja myös teknisiä haasteita, joihin varmasti haetaan kaikkiin ratkaisuja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Muita puheenvuoroja ei ole, joten keskustelu on päättynyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi leipomotyölain 5 §:n kumoamisesta ja työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 100/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 1/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Lyly, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.09 Lauri Lyly sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys 100/2024 ja valiokunnan mietintö 1/2025, eli esittelen nyt valiokunnan puheenjohtajan ollessa estyneenä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi leipomotyölain 5 §:n kumoamisesta ja työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta:

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi leipomotyölain 5 §, jolloin leipomotyölaki tulisi kokonaisuudessaan kumotuksi. Muutoksen myötä leipomoalan yötyökorvauksista sovit-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

taisiin muita aloja vastaavasti yleisesti sovellettavan työaikalain mukaisesti työehtosopimuksilla.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin huoli yön työn teettämisen lisääntymisestä ja siten myös yön työn haittojen lisääntymisestä leipomotyölain 5 §:n kumoamisen vuoksi. Kuitenkin asiantuntijakuulemisessa on kannatettu leipomoalaa koskevasta erityissääntelystä luopumista, sillä työaikalain ja työturvallisuuslain sääntely sekä tehokas työterveyshuolto vähentävät yön työn haittoja. Yön työn haittoihin varaudutaan kyseisellä sääntelymallilla yleisesti muillakin aloilla. Myös työsuojeluviranomainen ja Työterveyslaitos katsovat, ettei erityissääntelyn säilyttämiselle ole työsuojelullisia perusteita.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää perusteltuna, että työelämän sääntelyä yhtenäistetään hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Yön työn haittoja on ehkäistävä kaikilla toimialoilla, ja sitä varten on olemassa yleisesti sovellettavaa lainsäädäntöä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 100/2024 sisältyvät 1 ja 2 lakiehdotuksen.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätös ei ole yksimielinen, vaan mietintöön sisältyy yksi hylkäysehdotuksen sisältävä vastalause. Tulen käyttämään siitä puheenvuoron myöhemmin. — Tässä esittely. Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Hänninen.

18.12 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomi tarvitsee työtä ja tekijöitä. Leipomoala on ollut pitkään erikoisasemassa, jossa yötyökorvauksia on säädelty erillisellä lailla, vaikka muilla toimialoilla niistä sovitaan työehtosopimuksissa. Hallituksen esitys leipomotyölain kumoamisesta palauttaa alan samanlaiseen asemaan muiden alojen kanssa ja antaa työnantajalle ja työntekijöille vapauden sopia korvauksista yhdessä. Tämä on askel kohti joustavampaa työmarkkinaa, ja tarpeettoman valtioneuvoston sääntelyn purkaminen on nyt paikallaan.

Arvoisa rouva puhemies! Työn arvostuksen on oltava kaiken lähtökohta. Leipomotyölain viimeinen pykälä on jääne menneestä ajasta. Tästä syystä sen erityiskohtelulle ei ole enää perusteita. Yön ehdot voidaan ja pitää sopia työnantajien ja työntekijöiden kesken, kuten muillakin aloilla tehdään. Työaikalaki ja työturvallisuuslaki takaavat työntekijöille asianmukaisen suojan. Siksi erillinen laki ei tuo lisäarvoa.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että lainsäädäntö tukee työllisyyttä ja yritysten toimintaedellytyksiä. Leipomotyölain kumoaminen ei tarkoita yötyökorvauksien poistumista, vaan se antaa mahdollisuuden sopia niistä alakohtaisesti ja joustavasti. Leipomoiden ei tule olla poikkeus muuhun työelämään verrattuna, ja siksi hallituksen esitys on oikea ratkaisu. Tämän takia kannatan hallituksen esitystä. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Tässä on pyydetty vastauspuheenvuoroja. Otetaan ne, ja mikäli sitten edustaja Hänninen haluaa sen jälkeen käyttää vastauspuheenvuoron, niin hän toki sen saa. — Edustaja Lyly.

18.15 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on nytten isoista taloudellisista menetyksistä yksittäisten työntekijöitten kohdalla kyse, kun puhutaan 9 000—14 000:sta vuositasolla tämän korotuksen menettämisen myötä, ja sitten tässä

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

on vielä semmoinen tilanne, että työehtosopimusneuvottelut ovat osaltaan tästäkin syystä katkenneet tältä alalta sen takia, että tämä on niin vaikea asia sovittavaksi. Tällä on isot taloudelliset menetykset yksilöille, ja sitten tämä sopiminen ei ole tässä edennyt, vaikka tässä lakiesityksessä luullaan, että se sieltä vain tulee. Jokainen ymmärtää, että kun puhutaan tämän suuruusluokan menetyksistä, se on todella vaikeata. Sen vuoksi olisi pitänyt antaa aikaa sopimiselle ja ainakin vähintään siirtymäaika tälle lakiehdotukselle, jotta olisi oikeasti voitu sopia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

18.16 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä täytyy todeta, että edustaja Hännisen puheenvuoro tässä edellä oli suorastaan röyhkeä. [Lauri Lyly: Kyllä!] Te puhuitte tässä vapaudesta sopia, joustavammasta työelämästä, tasa-arvosta, mutta, edustaja Hänninen, täytyy todeta teille, että ei tässä ole kysymys näistä kannatettavista arvoista. Tässä on kyse suoranaisestä leikkauksesta. Tällä esityksellä leikataan leipureiden kuukausiansioita jopa 1 000 eurolla kuukaudessa. Ja tämä alan nykyinen työehtosopimus ei turvaa 100-prosenttista yölisää, eikä sen neuvottelemisen seuraavaan työehtosopimukseen ole välttämättä realistista, ja siten tämä aivan mieletön palkanalennus uhkaa jäädä pysyväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

18.17 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä edustaja Hännisen puheenvuorossa kaikui se, että ei taideta nyt ihan ymmärtää sitä, mikä se työehtosopimus on ja mikä on yleissitovuus. Yleissitovuus on vaarassa mennä tämän lakiesityksen myötä, ja se tarkoittaa silloin sitä, että kun ei ole yleissitovuutta, niin hallitus ei voi enää vedota siihen, että TESeissä voidaan neuvotella, koska silloin ei myöskään ole TESejä, ja tämän ymmärtäminen olisi nyt tämän lainsäädännön kohdalla erityisen tärkeää. Jos yleissitovuutta ei ole, niin ei ole TESiä, jolla neuvotella, jos tätä ei voida todentaa, ja sen takia on todella omituista, että tulee tällaisia puheenvuoroja, että aina voidaan TESissä sopia paremmin. Mutta jos se TESin pohja rapautetaan pala palalta, kuten hallitus on kaikilla näillä työmarkkinaheikennyksillään tehnyt, niin ei TESissä enää voida sopia. Paikallisesti voidaan sopia paremmin sitten [Puhemies koputtaa] Tallinnan satamassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen, varsinainen puheenvuoro. — Anteeksi, tehdään niin, että edustaja Suhonen saa vastauspuheenvuoron, jos edustaja Hänninen on valmis käyttämään vastauspuheenvuoron myöskin.

18.18 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Ei tähän hirveän paljon ole vastattavaa, mutta itselläni on semmoinen tunne, että tässä on ollut ihan riittävästi aikaa sopia. Toki ymmärrän, että sitä vasenta reunaa harmittaa, että ammattiyhdistysliike ei johda enää tätä maata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen, varsinainen puheenvuoro on teillä seuraavana. [Timo Suhonen: Onko nyt varsinainen puheenvuoro vai vastauspuheenvuoro?] — Varsinainen. [Timo Suhonen: Varsinainen. Tulen sitten pönttöön.] — Joo.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Anteeksi äskeinen, luulin, että edustaja Hänninen ei halua vastauspuheenvuoroa, ja ajattelin, että on turha pitää vastauspuheenvuoro ja varsinainen peräkkäin, mutta nyt se varsinainen.

18.18 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käytän tehokkuutta hyödyksi ja puhun tässä puheenvuorossa molemmat sitten.

Edustaja Hänninen, puheenvuoronne oli kyllä varsin pöyristyttävä. Totesitte samaan aikaan sen, että on mahdollista sopia pöydässä, nimenomaan koskien tätä yötyökorvausta, ja sitten kohta seuraavassa puheenvuorossa toteatte suurin piirtein ammattiyhdistysliikkeen vallasta ja muka siihen liittyvästä huolesta. Kysymyksessähän kuitenkin on se, että ne työntekijät ovat se ammattiliitto siellä työpaikalla. Näin se menee. Työntekijät, duunarit ovat se, ja tämä teidän puheenvuoronne, joka väheksyi sitä, mitä tapahtuu nyt leipomoalan työntekijöille, oli kyllä käsittämätön, valitettavasti.

Mutta nyt varsinaiseen puheenvuoroon.

Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallitus jatkaa työelämän heikentämistä lakipykälä kerrallaan. Tällä kertaa saksimisen kohteena on leipomotyöntekijöiden suojelu ja palkka. Suojelu romutetaan kumoamalla leipomotyölaki kohtuuttoman lyhyellä aikajänteellä, jo 1.3. alkaen. Sen myötä tämän alan työntekijät menettävät nykyisen suuruiset yötyölisät, jotka ovat merkittävä osa näiden ihmisten toimeentuloa. Yötyö on fyysisesti ja psyykkisesti kuormittavaa. Se on yhteydessä moniin akuutteihin ja kroonisiin terveysriskeihin, kuten unihäiriöihin, työtapaturmiin, reumaan sekä tyypin 2 diabetekseen. Yötyö oli leipomoalalla ollut pitkään kiellettyä, mutta sitä on vuosikymmenien ajan pikkuhiljaa lisätty. Vuonna 1961 säädettiin laki, jonka myötä leipomotyöntekijät saivat korotettua palkkaa yötyön aikana. Yötyötä haluttiin rajoittaa korkeammalla hinnalla, jotta sitä tehtäisiin vähemmän, ja näin työntekijöitä suojeltiin terveyshaitoilta.

Leipomotyölain kumoamisella siis lisätään terveysriskejä, kun yötyön kustannukset työnantajalle vähenevät ja sen teettämisen kannusteet nousevat. Tämä muutos tulee todennäköisesti myös hyödyttämään suuria alan yrityksiä asettaen pk-toimijat ahtaammalle. Arvoisa hallitus, mihin on niin kova kiire jälleen työntekijöitä koskevassa kurituslaissa?

Arvoisa puhemies! Kyseessä on myös merkittävä ansiotason menetys leipomoalan ammattilaisille. Ansionmenetykset voivat olla jopa 9 000—14 000 euroa vuodessa, ja tämä muutos astuu voimaan jo alle kuukauden päästä. Hallituksen helmasynti on tällä kaudella ollut silmitön kiire. Nyt tämä kiire johtaa siihen, että leipomoalan työntekijät ja heidän perheensä asetetaan epäinhimilliseen tilanteeseen. Mainitun suuruiset ansionmenetykset tarkoittavat merkittäviä muutoksia pikaisella aikataululla näiden ihmisten arkeen.

Johtuuko tämä leipomoalan työntekijöitä koskevan lainmuutoksen kiire myös siitä, että leipomoalalla ovat menossa juuri nyt työehtosopimusneuvottelut? Tämänhetkinen tilanne on se, että neuvottelut ovat katkenneet, ja on varsin todennäköistä, että tämä yötyökorvaus on neuvottelupöydällä yhtenä isona, merkittävänä asiana. Hallitus on siis jälleen tätäkin kautta osallisena työmarkkinoilla, sotkemassa perinteistä sopimusjärjestelmää, valitettavasti.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa olemme kuulleet jo aivan liikaakin sitä, että maamme tarvitsee työelämän ”joustoja” ja ”uudistuksia”. On se vain kumma, miten aina nämä uudistukset ja joustot sattuvat siihen työelämän ahkeraan ammattilaiseen, joka ikinen kerta. Käsittämätöntä. Kaikki nämä hallituksen mainitsemat pakolliset joustot ja uudistukset sat-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

tuvat lujaa siihen duunariin aikana, jolloin työttömyys on ennätyslukemissa ja köyhyys vain lisääntyy. Hallitus, hävetkää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jokelainen.

18.23 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus hakee toistuvilla työmarkkinaheikennyksillään talouskasvua tavallisten työntekijöiden selkänahasta, ja nyt esitettävä leipomotyölaki menee tämän saman jonon jatkoksi.

Hallituksen esityksen vaikutusarvioiden mukaan leipomoalan yötyökorvauksen heikentäminen tuottaa pienempiä työvoimakustannuksia ja täten positiivisia vaikutuksia yrityksille. Kyse on siis jälleen kerran työntekijöiden toimeentulon heikentämisestä työnantajien eduksi. Leipomotyölain muutos vaikuttaisi yli puoleen leipomoalan työllisistä ja voisi tarkoittaa heille jopa liki tuhannen euron tulonmenetystä kuukaudessa. Haitat eivät näy ainoastaan kotitalouksien tuloissa, vaan yötyökorvausten heikentäminen tulee todennäköisesti johtamaan yötyön teettämisen määrälliseen lisääntymiseen ja täten myös kasvaviin terveyshaittoihin.

Leipomotyölain 5 § on tähän saakka ollut voimassa työntekijöiden terveydensuojelun näkökulmasta, sillä yötyö on merkittävä riskitekijä muun muassa sydän- ja verisuonitautien, diabeteksen ja syöpien esiintyvyyden osalta. Näissä niin sanotusti yhteisissä talkoissa uhrautuu jälleen kerran tavallinen työtä tekevä ihminen eikä kukaan muu, ja siksi yhteisistä talkoista puhuminen on melko irvokasta, yritti sitä sitten tulkita miten päin hyvänsä.

Työntekijöiden aseman systemaattinen heikentäminen ei ole kestävää talouspolitiikkaa, ja toisin väittäminen on röyhkeää työntekijöiden eli kansalaisten aliarvioimista. Tuohen riipiminen milloin hoitajien, milloin opettajien, milloin teollisuustyöntekijöiden ja milloin leipomotyöläisten selästä ei tuota kestävää kasvua. Se tuottaa huonovointisia, tyytymättömiä ja katkeria kansalaisia.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen oman retoriikan mukaan ikävät ajat todella vaativat toisinaan ikäviä päätöksiä, mutta nyt se tuntuu tarkoittavan sitä, että nyt säästetään satanen, jotta tulevat hallitukset joutuvat maksamaan seurauksista tonnin. Leipomotyölain ja muiden yhtä surullisten heikennysten läpi runnominen tarkoittaa hallitukselle ja ministerille lähinnä tilapäistä mainehaittaa, mutta työväenluokalle se tarkoittaa jokapäiväistä kamppailua toimeentulosta ja täten sellaisista perusasioista, että sen ei kuuluisi olla minikäänlainen osa hyvinvointivaltion todellisuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

18.25 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täytyy todeta, että edelleen tämä esitys tuntuu valiokunnan käsittelynsä jälkeen irvokkaalta esitykseltä. Tässä esityksessä siis ehdotetaan kumottavaksi leipomotyölain 5 §, jolloin leipomotyölaki tulisi kokonaisuudessaan kumotuksi, ja tämän muutoksen myötä leipomoalan yötyökorvauksista sovittaisiin muita aloja vastaavasti yleisesti sovellettavan työaikalain mukaisesti työehtosopimuksilla.

Ministeri Satonen sai tämän koko olemassa olevan lainsäädännön kuulostamaan vanhentuneelta ja suorastaan mitättömältä, kun hän on täällä salissa todennut, että tässä vanhentunutta lainsäädäntöä päivitetään, kun tosiasiaissa tällä esityksellä nyt leikataan leipureiden palkkoja. Vähän samaan tyyliin täällä äsken puhui myös edustaja Hänninen, joka

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

puhui todella joustavuudesta ja tasa-arvosta, mutta tässä esityksessä on todella kysymys leikkauksesta, ei mistään muusta.

Todellakin siis leipomotyöntekijöiden palkkaa leikataan nyt tällä esityksellä jopa tuhannella eurolla kuukaudessa. Leipomoalan 5 200 työllisestä noin 3 200 on tehnyt yötyötä, ja juuri heidän palkkojaan ollaan tässä tällä esityksellä nyt leikkaamassa. Yötyön osuus palkasta voi olla 20—30 prosenttia, eli kyse on todella ankarasta toimeentulon romuttamisesta, ja tämä on nyt jälleen kerran yksi esimerkki siitä, kuinka oikeistohallitus on asettunut työmarkkinaosapuoleksi ja toteuttaa yksipuolisesti työnantajien tavoitteita suomalaisten duunarien palkkojen polkemiseksi.

Minä palauttelin tuossa mieleeni sitä lähetekeskustelua, jota käytiin täällä salissa, kun tämä esitys annettiin, ja silloinkin todella hallitus kehtasi puhua tasa-arvosteosta, että tässä esityksessä nyt sitten laitetaan kaikki työntekijät, jotka vuorotyötä, yötyötä, tekevät, samalle viivalle. Eli kun nyt tässä leikataan kaikilta leipomotyöntekijöiltä yötyökorvaukset, niin sitten ollaan tasa-arvoisessa asemassa näiden yötyöläisten suhteen kuin sitten myöskin näiden mahdollisesti yötyöstä seuraavien terveystarkistusten suhteen. Tähän asti leipomotyöläin 5 § on jätetty voimaan nimenomaan työntekijöiden suojelunäkökohtien vuoksi, kuten edustaja Jokelainen tuossa edelläkin totesi.

Yötyötä todellakin voidaan pitää yhtenä keskeisenä vakavia terveystarpeita aiheuttavana työympäristön riskitekijänä, sillä yötyö kasvattaa useiden sairauksien, muun muassa sydän- ja verisuonitautien, diabeteksen sekä erilaisten syöpien, kuten rintasyövän ja suolistosyöpien, riskiä.

Arvoisa rouva puhemies! Minä itse ajattelen, että jos halutaan tuoda kaikki vuorotyöläiset, vuorotyötä tekevät työntekijät, samalle viivalle, niin ei silloin pitäisi alkaa heikentää näiden ihmisten työehtoja. Reiluinta olisi se, että silloin tuodaan kaikki vuorotyötä tekevät työntekijät samalle viivalle ja huolehditaan kaikista vuorotyötä tekevistä ihmisistä yhtä lailla, parantamalla heidän työehtojaan ja heidän työolojaan. Mitään todellista estettä lakisääteisen yöllisen jatkamiselle ei ole, ja tämän esityksen ainoa todellinen tavoite onkin työvoimakustannuksien alentaminen eli palkkojen polkeminen. Kun alan nykyinen työehtosopimus ei turvaa sataprosenttista yöllistä, niin ei ole todellakaan realistista odottaa, että sitä välttämättä seuraavaankaan sopimukseen saataisiin, ja siten tämä palkanalennus uhkaa todella jäädä pysyväksi.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä Orpon—Purran oikeistohallitus ei ole tuonut tähän saliin ainoatakaan työelämää koskevaa esitystä, jonka tarkoitus ei olisi työntekijöiden aseman ja toimeentulon heikentäminen. Onko todellakin tämän hallituksen visio suomalaisesta työelämästä se, että me haluamme olla halpatyövoimamaa, jonka ensisijainen kilpailuvaltti on palkkojen polkeminen? Me aletaan nyt lähestyä tässä vaalikauden puoliväliä, joten arvoisa hallitus, minä todellakin vetoan: teillä on vielä aikaa näyttää suomalaisille, että työntekijät ovat teille tärkeitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vuornos.

18.30 Henrik Vuornos kok: Arvoisa puhemies! Tässä leipomotyölaissa on kyse nimenomaan vanhentuneen lainsäädännön kumoamisesta. Haluaisinkin oikeastaan kysyä SDP:n ja vasemmistoliiton edustajilta, että jos tämä kerta on ajantasaista lainsäädäntöä, niin minä takia sairaanhoitajille, sotilaille ja poliiseille ei ole laissa määrättyä kaksinkertaista yötyökorvausta, vai pitäisikö kenties olla. Ajatteko semmoista muutosta suomalaiseen lain-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

säädäntöön, [Aino-Kaisa Pekonen: Se olisi hyvä!] että myös poliisit saisivat lakisääteisesti kaksinkertaisen yötyökorvauksen? Mielestäni tämä on erikoinen jäännös historiasta. Suurin osa leipomotyölain pykälistä on kumottu jo aikaisemmin, ja nyt tämä hallitus siirtää leipomotyölain historiaan ja sopimisen työehtosopimuksiin, mikäli yleissitovuus on, ja mikäli ei, niin sitten työpaikoille. Yleissitovuushan muodostuu silloin, jos riittävä osa työntekijöistä on järjestäytyneitä, eli kokevat liittoon kuulumisen mielekkääksi, tai yrityspuolella. Nähdäkseni esitys antaa lisää vapautta, uskoisin. Leipomoyrityksistä on tullut laajasti viestejä, että tämä esitys tulee aikanaan lisäämään leipomoalan työllisyyttä ja siten luomaan entistä enemmän työpaikkoja Suomeen.

Mitä tulee sitten hallituksen visioon siitä, minkälainen maa Suomi on jatkossa, niin hallitus ohjelmassaan esimerkiksi pyrkii siihen, että suomalaiset olisivat jatkossa nykyistä koulutetumpi kansa. [Aino-Kaisa Pekonen: Te leikkaatte koulutuksesta!] Ja siinähan pyritään siihen, että täällä olisi yhä korkeamman lisäarvon työpaikkoja, mistä maksettaisiin enemmän palkkaa, että suomalaisilla olisi parempi ostovoima ja me kuuluttaisiin jatkossakin maailman kärkeen sekä koulutuksessa että kansalaisten ostovoimassa ja kyvyssä kuluttaa palveluita.

Eli pidän esitystä oikein hyvänä, ja on aika siirtää tällainen yhdelle alalle kohdistettu erityislainsäädäntö historiaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä on pyydetty vastauspuheenvuoroja. — Edustaja Lyly.

18.32 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse yhden alan lainsäädännöstä, joka on aikoinaan säädetty. Tällä on varmistettu se, että tällaisella alalla, jossa tehdään paljon yötyötä, niille ihmisille maksetaan säällinen korvaus. Sillä korvauksella on ollut myöskin se vaikutus, että sitä työtä on yritetty siirtää enemmän myöskin siihen päiväsaikaan, jotta niiltä haittavaikutuksilta vältyttäisiin. Siinä mielessä tämä lainsäädäntö on palvellut asiansa. Ja sitten kun tässä on näin isot taloudelliset kysymykset kyseessä, niin olisi ollut todella järkevää, että tässä olisi annettu osapuolille riittävä siirtymäaika, ja katsoa, mihin ratkaisuun ne pääsevät. Tässä nyt vaan jyrätään yksipuolisesti tilanne ja viedään toiselta osapuolelta sitten kokonaan tämä toimeentulo tältä osin. Ja sitten tämä yleissitovuus tulee työnantajan järjestäytymisen perusteella — jos työnantajat, yli puolet, järjestäytyy, niin se on yleissitova työehtosopimus [Puhemies koputtaa] —, ei työntekijöiden järjestäytymisperusteella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto, vastauspuheenvuoro.

18.34 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä lakia tosiaan kuvataan vanhentuneeksi, mutta eivät ne leipomotyöntekijöitten suojelunäkökulmat ole mihinkään vanhentuneet. Yötyö on iso terveysriski. Tässä on kuultu, että se kasvattaa muun muassa sydän- ja verisuonitautien, diabeteksen ja monien muiden sairauksien riskiä. Lisäksi leipomotyönantajilla on monia muita aloja suurempi kannuste teettää niitä töitä nimenomaan öisin. Ja nämä kyllä pitivät paikkansa silloin, kun laki on säädetty ja pitävät paikkansa edelleen, mutta totta on, että meillä on muitakin aloja, joissa palkankorotustarvetta todella olisi. Esimerkiksi sote-alan työntekijät ansaitisivat nykyistä paremmat palkat, ja siksi muun muassa olemme vastustaneet tätä hallituksen vientivetoista palkkamal-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

lia, jota voisi myös palkkakuoppamalliksi kuvata. Mutta tämä on just kuvaavaa tätä oikeiston ajattelua, että kun ajatellaan, että nyt yhdellä työntekijäryhmällä on asiat vähän paremmin kuin toisella, niin huononnetaan sitten kaikkien asemaa niin, että ollaan samalla viivalla. Ehkä voisi lähteä ajattelemaan niin päin, että parannettaisiin siellä, missä parannettavaa on.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.35 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja tässä aikaisemmin toi puheenvuorossaan esiin sen linjattomuuden, että kun nyt leipomoalalla on tällainen jäännös, leipomolaki jäännös, ja sitten muilla aloilla ei tällaista ole, niin täytyy kyllä todeta, että olette kyllä linjan mukainen hallituspolitiikan suhteen siinä, että te leikkaatte taas työntekijöiltä, heidän palkoistaan, ansiostaan. Hallitus on tällä kaudella toteuttanut kymmenittäin eri lakeja, joissa heikennetään työntekijän asemaa, leikataan työntekijöiltä, leikataan työttömiltä. Elikkä sillä lailla tämä on kyllä täysin linjan mukainen tämä.

Sitten edustaja totesitte tuossa myös sen taikaseinän elikkä siis taas sen, että tälläkin muka työllisyyttä tai taloutta jotenkin parannetaan tässä yhteiskunnassa. Valtiovarainministeri on todennut tuolla ministeriäitiossa moneen kertaan, että ei ole osoitettavissa mitään tosiasiallisia lukuja työllisyyden lisääntymiseksi näillä toimenpiteillä, millä leikataan työntekijöiltä, mutta arkijärjellä kuulemma voi näin olettaa. Oletan, että myös edustaja vetosi tähän arkijärjkeen elikkä ei tosiasiallisiin tilastoihin eikä lukuihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

18.36 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yleissitovuuteenhan kuuluu nimenomaan myös se, että työnantajapuoli on järjestäytynyt. Ja nyt kun leipomoalalla on paljon pieniä leipomoita, niin jos sieltä tulee yksi suuri järjestäytymätön yritys, joka ostaa muita ulos, niin sekin vie yleissitovuuden, ja silloin TESiä ei enää neuvotella. Silloin TESin minimisuoja ei enää ole, perälauta häviää. Ja tätä hallitus ei ole tässäkään esityksessä ottanut huomioon.

Kun samaan aikaan edustaja Vuornos myös puhui näistä paremmista työpaikoista, niin kuinka sillä saadaan sitä mukavan työpaikan vetovoimaa pidettyä, että leikataan palkkoja, huononnetaan työoloja, vaarannetaan terveyttä? Tähän viittasin edellisessä puheenvuorossani, kun lopetin sen siihen, että Tallinnan satamassa voidaan sitten niitä sopimuksia tehdä, kun ei ole yleissitovuutta, ei ole TESiä mutta hallitus on avannut paikallisen sopimisen kautta koko kirjon tuoda maahan millä sopimuksella vain ketä vain. [Puhemies koputtaa] Tämä ovi on nyt sitten sepposen selällä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vuornos.

18.37 Henrik Vuornos kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen jäi vastaamatta kysymys siitä, että kun tämä lainsäädännössä kirjattu vähintään kaksinkertainen yötyölisä on leipomoalalle näin tärkeä, niin ajatteko te sitä myös muille aloille, jotka tekevät vaativaa yötyötä. Esimerkiksi sairaanhoitajat, teollisuuden työntekijät — minkä takia heidän osaltaan laissa ei lue kaksinkertaista yötyökorvausta? Ovatko he jotenkin vähem-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

män arvokkaita työntekijöitä kuin leipomoalan työntekijät? Itse pidän erittäin perusteltuna, että kumotaan tällainen historiallinen jäännös — joka koskee yhtä alaa — että laissa säädetään siitä, minkälaisilla työehdoilla, palkoilla öisin tehdään, koska ei vastaavaa lainsäädäntöä ole millekään muullekaan alalle, vaikka yötyö rasittaa varmasti monen muunkin tärkeän ammattilaisen terveyttä. Kuitenkin markkinatalous toimii myös leipomoalalla. Jos se yritys ei saa työntekijöitä, niin sitten täytyy maksaa enemmän palkkaa, että niitä saa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm, vastauspuheenvuoro.

18.38 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri kuten tässä edustaja Meriluoto aiemmin totesi, tämä filosofia siitä, kuinka hallitus toimii, on nimenomaan se, että lasketaan tasoa alaspäin, ei suinkaan nosteta ylöspäin. Kuten te edellisessä puheenvuorossa sanoitte, maksetaan palkkaa enemmän. No, ei näytä siltä. Te olette nyt viemässä leipomotyöalalta ne viimeisetkin tuhannen euron rippeet siitä kuukauden tilistä pahimmillaan.

Kun minä yritin näissä kahdessa edellisessä puheenvuorossani selittää teille tätä työehtosopimusta, niin näillä muilla aloilla vielä toistaiseksi työehtosopimukset ovat voimassa ja niistä yövuoroista, iltavuoroista, lauantaista, sunnuntaista voidaan sopia siellä työehtosopimusneuvotteluissa ja siinä työehtosopimuksessa. Mutta kun tämä leipomotyölaki nyt murentaa sen työehtosopimuksen, silloin ei jää edes lakiin sitä minimiä. Oletteko te, kokoomus, valmis viemään kaikilta yövuorolisiltä sillä, että te murennatte yleissitovuuden? [Timo Suhonen: Hyvä kysymys, odotetaan vastausta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Rasinkangas.

18.39 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan leipomotyölain 5 §:n kumoamista 1.3.2025 alkaen hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti. Leipomotyölaki on muilta osin jo kumottu, mutta yötyökorvauksista määräävä 5 § on edelleen voimassa. Tämän perusteella leipomotyöntekijöillä on nykyään lakiin kirjattu oikeus vähintään sadan prosentin korotettuun palkkaan yötyön, kello 22—06, aikana. Muutoksen myötä jatkossa leipomoalan yötyökorvauksista sovittaisiin yleisesti sovellettavan työaikalain mukaisesti työehtosopimuksilla kuten muillakin aloilla.

Monilla aloilla tehdään yötyötä ja myös viikonlopputöitä. Laissa säädetty leipomoalan yötyötä koskeva pykälä on jo vanha oman aikansa lapsi. Miten leipomoala poikkeaa tänä päivänä muista aloista, kuten sairaala- ja turvallisuusaloista? Yleisesti työ- ja virkaehtosopimuksessa yötunneista maksettava korvaus on 20 prosentilla korotettu tuntipalkka.

On ymmärrettävää, että kukaan ei haluaisi luopua saavutetuista eduista työmarkkinoilla. Monilla aloilla on kuitenkin tehty vastaavia muutoksia vastoin työntekijöiden toiveita, ja niihin on pitänyt säästöjen nimissä sopeutua. Esimerkiksi poliisissa tiettyjen ryhmien viikonlopputöistä luovuttiin yt-kierroksen jälkeen. Vaikka työntekijät vastustivat muutosta, säästötoimet vaativat kuitenkin myös viranomaiset sopeutustoimiin.

Leipomoala on tärkeä ala, mutta leipomoalan yövuorosta maksettava sadan prosentin korotus on sama kuin tehtäisiin koko ajan sunnuntaitöitä muilla aloilla. Monet yrittäjät olisivat valmiita luopumaan sunnuntaityökorvauksista kokonaan. Onhan se iso kustannusky-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

symys ja vaikuttaa työvuorosunnitteluun siten, että yrittäjä itse tekee usein sunnuntaityöt, ainakin mahdollisimman pienellä palkatulla työvoimalla.

On totta, että yötyö on raskasta. Sitä kuitenkin tehdään kaikilla niillä aloilla, joilla se on välttämätöntä. Osa kuitenkin pitää yötyöstä, jättäähän se päivät vapaaksi nukkumisen jälkeen. Kaikille yötyö ei sovi, ja osalle se aiheuttaa myös terveysriskejä. Työterveyshuollon seuranta onkin tärkeää kaikille yötyötä tekeville.

Palkkausta koskevista asioista sovitaan tavallisesti työehtosopimuksissa tai työntekijän ja työnantajan välisillä työsopimuksilla. Näin pitäisi toimia myös leipomoaloilla. Sopiminen on edelleen mahdollista, vaikka asiasta ei laissa määrätäkään. Työnantajalla on aina mahdollisuus maksaa parempaakin palkkaa kuin työehtosopimuksessa on sovittu. Paikallinen sopiminen mahdollistaa työnantajan ja työntekijän välisen sopimisen, ja aloilla, joilla on työvoimapula, sovitaan usein työehtosopimuksesta poikkeavia parempia etuja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

18.42 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellä me kuulumme, kuinka voi maksaa parempaa palkkaa edelleen tulevaisuudessa, ja se ei ole nytenkään kiellettyä. On vain harmillista, että näin ei tapahdu. Jos me voisimme luottaa tähän, niin eihän meillä olisi täällä mitään tekemistä työelämäasioiden lainsäädännön osalta — jos kaikki olisivat niin rehellisiä ja reiluja, että maksettaisiin niin, että toimeen voi tulla. Mutta valitettavasti palkkaköyhyys tuntuu tässä maassa kasvavan, köyhien lasten määrä lisääntyvän ja nyt ollaan jälleen ajojahtia harrastamassa yhtä työelämän ammattikuntaa kohtaan. Olen tässä useassa puheenvuorossa yrittänyt selvittää ja avata, mikä on se työehtosopimus, josta tässä tämän illan aikana on puhuttu monta kertaa, ja kuinka työehtosopimus sovitaan, milloin se on voimassa, ja mikä on yleissitovuus. Valitettavasti se ei nyt taida olla ihan pläkkiselvää tässä salissa.

Kun yleissitovuus vaarantuu, ei ole enää mitään muuta perälautaa kuin laki. Ja nyt tämä hallitus on murentamassa tämän lain leipomotyöntekijöiltä. Se kertoo myös hallituksen arvovalinnoista varsin suoraa kieltä: että ennemmin heikennetään toisten työehtoja kuin parannettaisiin toiselta. Ei ole mitään järkeä siinä, että asetetaan ammattikuntia vastakkain. Pitäisi olla tässä salissa selkärangassa, selkäytimessä, dna:ssa se, että heikommasta pidetään huolta, se, että lainsäädännöllä turvataan aina heikommassa asemassa oleva. Tässä tilanteessa se heikommassa asemassa oleva on työntekijä työnantajaan nähden, kuten niin usein suomalaisessa työlainsäädännössä on, mutta jälleen kerran se on tuntunut unohtuvan.

Kun yksittäisiä lainsäädäntöheikennyksiä työmarkkinoilla tehdään, hallitukselta unohdetaan myös se, millainen siitä kokonaisuudesta tulee. No esimerkiksi tässä leipomotyötä tekevien osalta ensin murennetaan lainsäädäntö takaa, samalla murennetaan yleissitovuutta. Perusteeksi ei käy se, että TES toimii tulevaisuudessa perälautana, koska se on horjuva käsite. No, kun ei ole enää sitä TESiä, ei ole työehtosopimuksen tuomaa perälautaa, ei ole lainsäädäntöä, joka turvaisi yötyötä tekevän tulevaisuuden, eikä ole edes sitä paikallista sopimista niin, että sekään turvaisi. Käytännössä siellä Puolassa, Tallinnassa voidaan paikallisesti sopia huonoista työehdoista, koska hallitus on kirjannut paikallisen sopimisenkin perälaudaksi TESin, mutta tältä alalta te olette sen TESin viemässä pois. Silloin ei käytännössä ole mitään perälautaa enää, kun ei ole edes lainsäädäntöä.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Ja tämä on varsin ongelmallista, kun pitäisi olla niitä parempia työpaikkoja, parempaa huolenpitoa työntekijästä, huolehtia siitä, että terveydestä pidetään huolta. Terveys on se ainut, mikä meillä on, se, mitä ei voi rahalla ostaa. Oletan, että tässäkin salissa tälläkin hetkellä on edustajia, jotka ovat tehneet kolmivuorotyötä ja tietävät sen, kuinka raskasta se on. [Juha Hänninen: Kyllä!] — Kyllä. — Itse asiassa taitaa olla jokainen jäljellä oleva salissa sellainen, joka on tehnyt kolmivuorotyötä. Oletan, että me kaikki näitä olemme. Sen takia on uskomatonta, että... Tehdään työtä yöllä tai aikaisin aamulla, leipomoalalla vielä varsin epäinhimilliseen aikaan. Jos työvuoro alkaa kolmelta yöllä, niin siinä ei pienen lapsen yksinhuoltajaäidillä tai -isällä ole enää kovin paljon mahdollisuuksia arkea rytmittää — koko päivä on aivan sekaisin.

No, kun tällainen lainsäädäntö sitten vielä tässä rakennetaan tai puretaan itse asiassa, niin tämä antaa mahdollisuuden myös sille, että isoilla leipomoyrityksillä on mahdollisuus tulevaisuudessa maksaa ja pienet ostetaan ulos. Tämäkö on sitä suomalaisen osaamisen, suomalaisen yrittämisen tukemista, kun meille tulee pohjoismaiset yritykset tänne leipomaan meidän leipämme alennetuilla, ei edes TESin minimeillä olevilla, palkkakustannuksilla? Onko tämä se suunta, mihin hallitus haluaa Suomea ja Suomen työmarkkinoita viedä? Kuinka monta työpaikkaa leipurin pitää jatkossa ottaa, että hän voi tulla toimeen palkallaan, kun nyt jopa tuhat euroa kuukaudessa lähtee tuloista? Millä ne lainanlyhennykset tai vuokrat maksetaan? Ja osa-aikatyötähän ei sitäkään enää oikein pysty tekemään, kun siihenkin hallitus on jo leikkurinsa laulattanut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.48 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen monta iltaa istunut täällä ja kuunnellut edustajien puheenvuoroja, ja kun äsken korviini edustaja Rasinkangas sanoi, että monet yrittäjät olisivat valmiita luopumaan sunnuntailisästä, niin tarkoittaako tämä sitä, että hallitus on myöskin tätä kuuntelemassa nyt sitten jatkossa, että myös sunnuntailisästä, joka on lainsäädännössä määritelty, ollaan luopumassa? Haluaisin siihen saada selkeän vastauksen, koska tällainenkin puheenvuoro tuossa äsken oli.

Tämän lain tarkoitus on selkeästi pykälä kerrallaan heikentää tämän alan työehtoja, ja tietyllä tavalla koko ajan unohdetaan ne ihmiset, jotka menevät tuonne aamuyöllä kolmen aikaan ja kahden aikaan tekemään sitä leipää, niin että meillä olisi aamulla tuoretta leipää sitten tarjolla. He menevät sinne ja tekevät tätä työtä, ja tästä on ollut vuosikymmeniä käytäntö, että maksetaan sadalla prosentilla korotettua palkkaa. Se on ollut se tilanne, ja lainsäädännöllä se on ollut turvattuna, ja nyt se lainsäädäntö ollaan ottamassa tässä pois.

Tässä on kohtuuttomista ansionmenetyksistä kyse. Elintarviketyöläisten Liitto puhuu 9 000—10 000 eurosta vuodessa näitten osalta. Ammattiliitto Pro puhuu esimiesten osalta 12 000—14 400 eurosta vuodessa. Myös työnantajaliitto Elintarviketeollisuusliitto sanoo, että noin 860 euroa kuukaudessa ovat nämä työaikalisät, ja jos se kerrotaan 12:lla, ne pääsevät suurin piirtein samoihin summiin. Eli puhutaan todella merkittävistä asioista. Ajatellaan, jos tästä edustajanpalkasta otetaan tuhat euroa pois. Tässä on vähän samansuuruisesta asiasta kyse. Kyllä minä sanoisin, että tällainen muutos yksipuolisesti tehtynä on todella raaka toimenpide näitten ihmisten osalta, ja heillä ei ole samanlaista edunvalvontaa mahdollisuus tehdä kuin joillakin muilla aloilla.

Tilanne on sikäläkin tämän alan osalta hyvin huolestuttava, että tässä on yleissitovuus vaakalaudalla. Täällä on 5 200 ihmistä töissä, ja järjestäytyneissä yrityksissä on 42 pro-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

senttia työvoimasta. Järjestäytyneitä yrityksiä on 25, ja 800 yritystä on ulkopuolella eli ne ovat järjestäytymättömiä, ja näissä 25:ssä on tämä noin 42 prosenttia työvoimasta. Näitten merkitys on tosi iso, koska täällä 800 yrityksessä pitää noudattaa työehtosopimuksia. Jos tämä yleissitovuus häviää, mitä edustaja Malm tässä hyvin kuvasi, se tarkoittaisi sitä, että enää näissä 25:ssä tai vähän vähemmässä yrityksessä olisi työehdot työehtosopimuksella määritelty ja näissä 800 yrityksessä, joissa ovat työntekijät töissä, ei olisi työehtosopimuksen antamaa mitään suojaa, minkäänlaisia ehtoja. Täällä puhutaan, että työehtosopimuksella sovitaan sitten tämän korvaava menettely, mutta kun nyt laki tarjoaa sen kaikille ja jos työehtosopimus muuttuu normaalisitovaksi ja vain näitä 25:tä yritystä koskevaksi, se tarkoittaa, että sieltä putoavat 800 yrityksen työntekijät pois tällaisen turvan piiristä. Nyt puhutaan todella ydinasioista työehtojen osalta, ja siinä mielessä tämä pitää tehdä. Se, mikä tässä on myöskin huomattava, on, että työnantajapuolen ja palkansaajapuolen näkemyserot ovat olleet tässä aika isoja, kuinka suureen porukkaan tätä sovelletaan, mutta noin 30 prosenttia alan työntekijöistä varmasti näitä on, siitä suuruusluokasta puhutaan, eli tuosta 5 200:sta noin 1 500 ehkä on se suuruusluokka.

Voimaantulo, arvoisa rouva puhemies, tarvitsisi siirtymäajan. Kun katsotaan tätä taloudellista menetystä tässä, miten paljon se on käytännössä, niin puhutaan todella merkittävästä menetyksestä, ja silloin olisi aika luontevaa, että tässä olisi, niin kuin Elintarviketyöläisten Liitto on esittänyt, vähintään neljän vuoden siirtymäaika, niin että työntekijöille tulisi riittävä sopeutumisaika, ja tämä takaisi myöskin riittävän ajan työehtosopimusosapuolille asian hoitamiseen sopimalla. Eli tämä on todella merkittävä asia ja tarvitsisi siirtymäajan.

Sitten, rouva puhemies, täällä on myöskin tilanne se, että isot yritykset pystyvät näitä työaikajärjestelyjä ja tuotannon järjestelyjä tekemään aika paljon paremmin kuin pienet yritykset, ja siinä mielessä tämä tulee koskemaan erityisen paljon sitä, että kun pienet yritykset eivät voi niitä tehdä niin paljon, niin tämä lakimuutos suosii isoja yrityksiä. Siinä mielessä voi sanoa, että olemme niitten pienyrityksien asemaa tässä vaikeuttamassa.

Tämän vuoksi olemme tehneet tähän hylkäysehdotuksen, jonka sitten tulemme toisessa käsittelyssä esittämään. — Kiitos. [Merja Rasinkangas pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.54 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt todellakin — niin kuin moneen otteeseen on tullut hyvin esille asiantunteissa puheenvuoroissa, kuten edellisessäkin — kyseessä on hyvin merkittävä asia leipomoalan työntekijöitä koskien, ja 9 000—14 000 euroa häviää vuosihankkeista noin vain. On nyt pakko ottaa vielä kiinni siitä, että täällä äsken kuulimme kokoomuksen edustajilta, ja osin myös perussuomalaisten edustajilta, vahvaa kannanottoa sen suhteen, että nämä päätökset, kuten nyt tässä käsittelyssä olevan leipomolain kumoaminen, ovat niin kuin tämmöisiä pakkopäätöksiä ja näillä ikään kuin parannetaan jotakin yhteiskunnallista tilannetta työllisyyden ja talouden suhteen. Tämä on kyllä käsittämätöntä.

Kun tämä taikaseinä teillä vaan koko ajan on olemassa liittyen näihin työntekijöitä kurittaviin pykäliin, te koko ajan puhutte taikaseinästä, niin ihan nyt kertauksen vuoksi päätöksiä, mitkä tuovat työllisyyttä ja taloutta parantavat, mitä tosin ei ole kyllä todennettu sitten virallisessa arvioissa, mutta teidän puheessanne kylläkin: työttömyysturvan omavastuu viidestä seitsemään päivään on päätetty; kansaneläkeindeksin jäädytys, joka vaikuttaa mo-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

niin etuuksiin; lomakorvauksen jaksotus on palautettu; yleisen asumistuen leikkaus; työtömyysturvan suojaosan poisto; asumismenojen ehtojen tiukentuminen; lapsikorotuksen poisto; lakko-oikeuden rajaaminen; lakkosakkojen asettaminen työntekijöille; aikuiskoulutustuen lakkauttaminen; vuorotteluvapaan lakkauttaminen; työssäoloehto kuudesta kahdeentoista kuukauteen; ansioturvan porrastaminen ja euroistus eli leikkaus; työssäoloehdon kertymisen lakkautus palkkatuetussa työssä; ikäsidonnoisista poikkeuksista luopuminen; korotetun ansio-osan leikkaus työllistymistä edistävistä palveluista; paikallisen sopimisen uudistus, joka tarkoittaa yleissitovuuden murenemistä; vientimalli, joka tarkoittaa palkkakuoppalakia pienipalkkaisilla aloilla ja niin poispäin; ja nyt tämän leipomotyölain kumoaminen; ja onhan sieltä tulossa paljon muutakin. Onhan tämä nyt pöyristyttävää.

Te teette tosi merkittäviä, rajuja muutoksia. Hallitus on työmarkkinaosapuoli mitä suurimmassa määrin, kuten tänäänkin nähdään. Lakot ovat valtavia, lakkoallot pyyhkivät yli valtakunnan, ja te täällä puhutte, että näin täytyy tehdä, jotta työllisyys ja talous parane. Käsittämätöntä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas, huomasi hiukan liian myöhään teidän vastauspuheenvuoropyyntönne, eli jos haluatte, niin voitte käyttää sen nyt, olkaa hyvä. Se oli ilmeisesti edustaja Lylyn puheenvuoro.

18.56 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Lyly ei kuunnellut minun puhettani ihan alusta, eli tämä toive oli nimenomaan muutamalta yrittäjältä, ei hallituksen toive. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.57 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas puhemies! Puhun vakavasta asiasta täällä täysistuntosalissa. Edustaja Suhonen käytti tällaista ”pöyristyttävää”-sanaa. Tietysti hänellä on siihen oikeus, varsinkin, jos minä en siitä loukkaannu. Mutta minun puheenvuoroni oli mielipiteeni, ja käsittääkseni minulla on puheoikeus tässä salissa. Ja uskon, että tässä salissa edelleen kannatetaan ja arvostetaan demokratiaa, mielipiteen vapautta, vapautta, sananvapautta — vai olenko väärässä? Ei tarvitse vastata. [Timo Suhonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.57 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hänniseltä varsin hyvä puheenvuoro, ja haluan todeta omana kannanottonani, että totta kai demokratiaan kuuluu sananvapaus, ja sitä me tässä nyt toteutamme. Nimenomaan me vastaamme toisillemme ja näkemyksiimme, ja näinhän se kuuluukin olla. Eli minä vastasin niihin näkemyksiin, mitä teidän puoleltanne on tullut liittyen näihin merkittäviin työelämäheikennyksiin, jotka koskettavat työntekijöitä mitä pahimmissa määrin. Minä annoin omaa näkökulmaa niihin. En missään tapauksessa tässä ole tässä loukkaamassa ketään, ettekä tekään. Edustaja Hänninen, olen kanssanne samaa mieltä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

18.58 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvokas puhemies! Kiitän edustaja Suhosta tästä viimeisestä puheenvuorosta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten varsinainen puheenvuoro, edustaja Malm.

18.58 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt edustaja Rasinkangas kerkesi poistua, mutta kun hän korjasi tuossa, että on kyse muutaman yrittäjän mielipiteestä, niin olisin halunnut tiedustella sitä, tekeekö hallitus tätä lainsäädäntötyötään jatkossa sitten muutaman yrittäjän mielipiteen pohjalta, kun nyt tähän asti tämäkin heikennys on tullut sieltä kautta, että hallitus on hallitusohjelmassaan päättänyt, mitä tekee, ja sitten kehottaa työmarkkinaosapuolia neuvottelemaan. Mutta neuvottelujen lopputuloksellahan ei kuitenkaan ole loppupeleissä mitään merkitystä, koska hallitusohjelmaan on jo sementoitu se, mikä päätös tulee voimaan. Onko oletettavissa nyt kehysriihen jälkeen loppuajaksi se, että muutamilla mielipiteillä on enemmän merkitystä kuin sillä, mitä työmarkkinaosapuolet ehkä asioihin haluaisivat todeta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.59 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä yhteenvetona sanoisin, että sen takia, että tämä laki on niin iso merkitykseltään ja tarpeellinen näille ihmisille ja ansionmenetykset ovat valtavia, tätä ei tulisi kumota. Tämä tulee lisäämään yötyötä, koska nämä rajoitteet poistuvat tämän korvauksen myötä, kun se poistuu lainsäädännöstä, ja lisää niitä terveysriskejä ja sitten suosii isoja yrityksiä selkeästi, kuten tuossa aiemmin sanoin. Siirtymäaika tässä olisi tarvittu.

Ja vielä voisin sanoa, että tämä tulee romuttamaan osaltaan sitä yleissitovuutta. Laki olisi taannut koko alalle nämä korvaukset. Nyt jos yleissitovuus menee joiltain tältä alalta, niin voi sanoa, että sieltä putoaa iso osa pois näitten yötyökorvausten piiristä. Vaikka työehtosopimuksessa pystyttäisiin jonkinlainen korvaus yötyölle tekemään, niin silti siellä jää 800 yrityksen työntekijöiden yötyökorvaukset ja muutkin työehdot kokonaan pois. Eli ollaan semmoisella tiellä, että pala palalta murennetaan tämän leipomotyöalan työehtoja. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 100/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi aluevalvontalain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 185/2024 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 1/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 1/2025 vp. Nyt

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.01 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut pysyvästi. Venäjän laitton, raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainaan on kiristänyt kansainvälistä tilannetta, ja se muistuttaa meitä siitä, ettei alueellinen koskemattomuutemme ole itsestäänselvyys. Suomelle kuuluu oikeus valvoa ja puolustaa omia rajojaan. Nyt käsittelyssä oleva aluevalvontalain muuttaminen hallituksen esityksen ja puolustusvaliokunnan siihen esittämien muutosten mukaisesti vahvistaa tätä periaatetta. Muutokset ovat välttämättömiä, jotta voimme tehokkaasti valvoa ja turvata alueellista koskemattomuuttamme Nato-jäsenenä.

Arvoisa puhemies! Lain muutokset varmistavat, että vieraan valtion sotavoimat ja kalusto voivat tulla Suomen alueelle vain selkeiden sääntöjen mukaisesti. Suomen jäsenyys Natossa tuo mukanaan lisää kansainvälistä yhteistoimintaa, ja siksi lainsäädäntömme on päivitettävä vastaamaan uusia tarpeita. Uudistus mahdollistaa joustavamman yhteistyön liittolaistemme kanssa esimerkiksi sotaharjoitusten ja kansainvälisen avun vastaanottamisen osalta. Samalla varmistamme, että kaikki toimet tapahtuvat Suomen omalla päätöksellä ja hallitusti.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys toteuttaa pääministeri Orpon hallitusohjelman tavoitteita tehdä Suomesta aktiivinen ja kansainvälinen Nato-maa. Se selkeyttää viranomaisen toimintavaltuuksia ja vahvistaa kykyämme valvoa alueellista koskemattomuuttamme kaikissa tilanteissa. Siksi uudistus on oikea ratkaisu. Se parantaa Suomen puolustusvalmiutta, lisää ennakoitavuutta ja tiivistää yhteistyötämme liittolaistemme kanssa. Tiivistynyt yhteistyö tukee myös Pohjois-Suomen kehitystä, sillä se tuo alueellemme mahdollisuuksia esimerkiksi Ruutikankaan ampumaurheilukeskuksen tehokkaampaan hyödyntämiseen tulevaisuudessa. Kannatan tätä esitystä muutoksineen. — Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

19.04 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan esittää kiitokseni taitavaksi tunnetun edustajakollega ja valiokunnan puheenjohtaja Jukka Kopran johtamalle puolustusvaliokunnalle ripeästä mietinnön laatimisesta tässä tärkeässä asiassa.

Eduskunnan tärkein tehtävä on Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta huolehtiminen, ja on todella hienoa, että jo reilu kaksi vuotta sitten pystyimme saavuttamaan yhteisten lähes yksimielisten päätösten jälkeen jäsenyyden Pohjois-Atlantin puolustusliitto Natossa. Tässä maailmanajassa Nato-jäsenyys on Suomelle aivan ensiarvoisen tärkeä asia, ja on tärkeää, että Suomi omat Nato-velvoitteensa hyvin täyttää. Tämä aluevalvontalain muutos on tärkeä osa sitä kokonaisuutta, että pystymme toimimaan entistä paremmin oman turvallisuutemme vahvistamiseksi osana liittokuntaa, ja siksi haluan kiittää sekä puolustusvaliokuntaa, puheenjohtaja Kopraa kuin myöskin edellä puhunutta edustaja Hännistä erittäin hyvästä työstä tämän aihepiirin ympärillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

19.05 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on täällä ensimmäisessä käsittelyssä pääasiassa aluevalvontalain muuttaminen ja siihen liittyvä puolustusvaliokunnan mietintö. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi myös sotilasajoneuvolakia, puolustustarvikkeiden viennissä annettua lakia sekä ampuma-aselakia aluevalvontalakiin tehtävien muutosten johdosta. Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella puolustusvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä tietyin tarkennuksin. Kyseisen valiokunnan jäsenenä voisin muutaman sanan esityksestä sanoa.

Esityksen tavoitteena on huomioida maahantuloon ja maahantulolupiin liittyvissä säännöksissä Suomen Nato-jäsenyys. Tavoitteena on mahdollistaa joustavampi yhteistyö Naton jäsenvaltioiden kanssa niiden joukkojen saapuessa Suomeen esimerkiksi harjoitustoiminnasta johtuen. Vaikka esitys liittyy ensisijaisesti Nato-asioihin, on sillä eräänlainen ehkä myönteinenkin vaikutus.

Lainaan seuraavaksi hallituksen esityksen kohdasta ”vaikutukset viranomaisiin” pienen pätkän: ”Esityksen arvioidaan vähentävän jossain määrin Pääesikunnan maahantulolupien myöntämiseen liittyvää työmäärää. Koska ehdotettavien säännösten perusteella kaikille Naton jäsenvaltioiden asevoimille voitaisiin myöntää toistuvaan maahantuloon oikeuttava lupa, ei vastaisuudessa esimerkiksi jokaiseen Suomen alueelle tuloon tarvitsisi erikseen myöntää maahantulolupaa, mikäli tietyn jäsenvaltion asevoimille olisi myönnetty toistuvaan maahantuloon oikeuttava lupa.”

Kuten jo lähetekeskustelussakin marraskuussa 24 totesin, niin tähän on, en nyt tiedä onko tämä normien purkua, mutta ei tämä nyt ainakaan lisää työtaakkaa, se vähentää sitä. Tässä omalta osaltaan kevennetään hallinnollista taakkaa. Valiokunnan mietinnössä todetaankin: ”Merkittävänä muutoksena esitys mahdollistaa sotilaallisen maahantulon vuosittaisen luvittamisen kaikille Nato-maille. Muutokset vähentävät lupahallintokuormaa niin Suomessa kuin liittokunnassa ja nopeuttavat lupakäsittelyä.”

Puolustusvaliokunnan mietinnön kohta ”sotilaan ampuma-asetta koskeva sääntely” saattaa kiinnostaa kuulijoita ja ehkä viestimiäkin enemmänkin, joten lainaan mietintöä. ”Valiokunta korostaa sitä näkökulmaa, että Puolustusvoimilla ja poliisilla tulee olla mahdollisimman kattavat tiedot vieraan valtion asevoimien hallussa olevista ampuma-aseista ja patruunoista. Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että Pääesikunta ja Poliisi-hallitus sopivat poliisille ilmoitettavista tiedoista, esimerkiksi Suomeen tulevien sotilaiden mukana tulevista ampuma-aseista sekä aseiden ja ampumatarvikkeiden kuljetuksista.”

Arvoisa puhemies! Tällaiset huomiot tällä kertaa tähän asiaan. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 185/2024 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 82/2023 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 2/2025 vp

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 2/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kopra, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.10 Jukka Kopra kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on hyvin moniulotteinen ja eräällä tavalla myös mullistava, joten on paikallaan pitää ihan esittelypuheenvuoro. Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on varmistaa sotilaskurinpitoa ja rikostorjuntaa Puolustusvoimissa koskevan sääntelyn ajantasaisuus huomioon ottaen lain voimaantulon jälkeen tapahtuneet toimintaympäristön muutokset sekä voimassa olevassa lainsäädännössä käytännön soveltamistilanteiden yhteydessä havaitut ongelmat. Voimassa olevaan lakiin verrattuna sotilaskurinpitomenettelyä koskeviin säännöksiin ehdotettaisiin vain teknisiä muutoksia tai ei muutoksia lainkaan.

Keskeisin muutosesitys tässä lakiehdotuksessa on, että sotilasrikosten estämistä ja paljastamista ei voimassa olevassa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetussa laissa säädetä nimenomaan minkään tahon tehtäväksi. Voimassa olevan lain mukaan Pääesikunnan tehtävänä on vain sotilasrikosten selvittäminen. Sotilasrikosten estämistä ja paljastamista ei ole myöskään nimenomaisesti säädetty poliisin tehtäväksi. Esityksen yhtenä tärkeänä tavoitteena siis on, että Puolustusvoimien osalta sääntelymalli olisi yhdenmukainen muita rikosentorjuntaviranomaisia — kuten poliisia, Tullia ja Rajavartiolaitosta — koskevan sääntelyn kanssa, eli että viranomaisten toimivaltuuksista säädetään kyseistä viranomaista koskevassa laissa.

Hallituksen esitys lähetettiin lausunnonle perustuslakivaliokuntaan, lakivaliokuntaan ja hallintovaliokuntaan. Haluan tässä yhteydessä kiittää näitä valiokuntia erinomaisen perusteellisesta ja ripeästä työstä. Esitys annettiin tosin jo vuonna 2023, mutta erikoisvaliokuntien työtilanteen vuoksi näiden lausunnot valmistuivat vasta viime syksynä.

Puolustusvaliokunnan mietinnössä on erikoisvaliokuntien näkemyksiä otettu laajasti huomioon perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisten huomautusten lisäksi, ja myös suurin osa pykälämuutosehdotuksista perustuu erikoisvaliokuntien hyviin huomioihin. Korostan myös sitä näkökulmaa, että kaikkien erikoisvaliokuntien lausunnoissa tuodaan selkeästi esiin, että turvallisuusympäristön voimakas heikkeneminen on painava peruste tällaiselle uudelle lainsäädännölle. On erinomaista, että tässä salissa laajasti ymmärretään ja jaetaan se näkemys, että turvallisuusviranomaisten lainsäädännön on kaikilta osin oltava kunnossa, jotta pystytään mahdollisimman hyvin vastaamaan Suomen sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen Venäjältä kohdistuvaan uhkaan.

Arvoisa puhemies! Valiokunta korostaa mietinnössään, että Pääesikunnalle annettavien uusien toimivaltuuksien jälkeenkin Puolustusvoimien ja poliisin tehtäväjako pysyy selvänä. Esityksessä ei mitenkään lailla rajoiteta poliisin rikostorjunnan yleistä toimivaltaa. Puolustusvoimiin kohdistuva ase- tai räjähddevarkaus saattaa liittyä esimerkiksi järjestäytyneeseen rikollisuuteen, jolloin on harkittava asian siirtämistä poliisin tutkittavaksi. Ehdotetun ensimmäisen lain 188 §:n mukaan esitutkinta on siirrettävä poliisin suoritettavaksi, jos tutkinnan puolueettomuus tai rikoksen vakavuus sitä edellyttää. Rikostorjuntatehtävä voi-

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

daan muutenkin siirtää poliisille asian laadun niin vaatiessa. Poliisilla on myös erityisestä syystä oikeus oma-aloitteisesti ottaa rikostorjuntatehtävä suoritettavakseen. Edellä kuvattu sääntely samoin kuin se, että rikostorjuntatehtävän siirtämisen ilmoitusvelvollisuuden toteuttamisen käytännöistä on tarkoitus sopia nykyiseen tapaan Pääesikunnan ja poliisin yhteistoimintasopimuksessa, takaa sen, että poliisin rikostorjunnan yleistoimivaltaa ei tulla millään lailla vaarantamaan.

Puolustusvaliokunta painottaa mietinnössään myös sitä, että viranomaisen lakisääteisen tehtävän toteuttaminen tulee aina ensisijaisesti suorittaa vastuuviranomaisen toimesta ja lähtökohtaisesti omin resurssein. Virka-apuperusteisesti tällaista toimintaa ei voida tehdä. Virka-apu on luonteeltaan tilapäistä, ja virka-aputehtävät liittyvät ensisijaisesti tehtäviin, jotka edellyttävät esimerkiksi sellaista kalustoa tai kykyä, jota pyytävällä viranomaisella ei ole. Tilanne on lähtökohtaisesti omituinen, jos toimivaltainen viranomainen ei selviä omin resurssein normaaliolojen lakisääteisistä tehtävistään. Lisäksi sotilasrikosten estäminen ja paljastaminen edellyttävät Puolustusvoimien erityispiirteiden tuntemista.

Selvää on, että uusien toimivaltuuksien toimeenpanon ja lainsäädännön toimivuus edellyttävät niiden toimivuuden tarkkaa seurantaakin sekä sisäisessä että ulkoisessa laillisuusvalvonnassa. Tähän työhön kytkeytyy mukaan tärkeällä tavalla myös eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunta sekä tiedusteluvalvontavaltuutettu. Valiokunnan mietinnössä tiedusteluvalvontavaltuutetun valvontaroolia edelleen vahvistetaan pykälämuutosten kautta. Valvonnan ja seurannan lisäksi rikostorjuntaa ja tiedustelua koskevaa lainsäädäntöä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ainakin siinä vaiheessa, kun tiedustelulainsäädännön toimivuudesta on saatu riittävästi kokemuksia. Tällaisessa tarkastelussa tulisi lähemmin arvioitavaksi myös kysymys sen järjestelmän toimivuudesta, että tiedustelu- ja rikostorjuntatoimivaltuuksia on samalla viranomaisella.

Totean yhteenvetona tähän loppuun, että tämä laki on erinomaisen tärkeä ja tarpeellinen osa sitä säädösuudistuskokonaisuutta, jossa Puolustusvoimille annetaan sellaisia toimivaltuuksia, jotka turvaavat parhaalla mahdollisella tavalla maanpuolustuksen toimintaedellytykset niin rauhanaikana kuin kriisioloissa. Selvää on, että turvallisuusviranomaisten toimivaltuustarkastelussa on vielä sarkaa kyntämättä, mutta nyt sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rautaiseen lenkkiin saadaan taas taottua yksi kestävä rengas lisää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Autto.

19.16 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn näihin puhemiehen kiitoksiin puheenjohtaja Kopralle. Puolustusvaliokunta on tehnyt myös tämän hallituksen esityksen käsittelyssä tärkeää työtä, ja kiitos tietysti myös lausunnonantajavaliokunnille, että ne ovat tukeneet puolustusvaliokuntaa onnistumaan työssään.

Sotilasrikosten torjunta on tietysti tärkeä osa sitä, että Suomen puolustusvoimat voivat toimia hyvin. Suomi vahvana oikeusvaltiona ja hyvin legalistisena oikeusjärjestelmänä nojaa tietysti siihen, että viranomaisten toimivaltuudet ovat aina selkeät ja lakiin kirjatut, ja tässä nyt puolustusvaliokunta tekee puolustusministeri Häkkäsen esityksen pohjalta hyvää työtä, että tämä sotilaskurinpitolainsäädäntö saatetaan ajan tasalle.

Mielestäni eduskunta voi nyt tämän lakiesityksen ollessa tässä ensimmäisessä käsittelyssä hyvillä mielin yksimielisesti yhtyä valiokunnan mietintöön.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 6/2025 vp

19.17 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Turvallisuuslainsäädännön on oltava kunnossa ja ajan tasalla, joten sen päivittäminen on paikallaan, tarpeellista ja tärkeää. Kiitän edustaja Kopraa erinomaisesta esittelystä ja kannatan vahvasti esitystä. Toivon eduskunnalta tukea tähän esityksen läpiviemiseen. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 82/2023 vp sisältyvien 1.—11. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 14.2.2025 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.23.

Pöytäkirjan vakuudeksi: